

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XI Nr. 44

VINERI 4 NOIEMBRIE 1955

4 PAGINI, 25 BANI

Sărbătoarea Marelui Octombrie

Oamenii sovietici și, împreună cu ei, oamenii muncii din lumea întreagă sărbătoresc cu însuflețire a 38-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, care a deschis o nouă eră în istoria popoarelor din fosta Rusie, precum și în istoria mondială. La 7 Noiembrie, milioane de oameni vor împinzi străzile și piețele Moscovei și ale tuturor orașelor și satelor din uriașa Uniune Sovietică, manifestându-și bucuria pentru însemnatele realizări și proclamându-și hotărârea fermă de a obține noi succese, pe calea spre zărilor însoțite ale comunismului. Truditorii lumii întregi își îndreaptă cu acest prilej gândurile și urările către marea popoare sovietice, care înfruntând Marea Revoluție, a pus piatra de hotar între lumea exploatarea și așuprirea și între lumea nouă, a libertății, fericirii și progresului nelimitat.

Prăznuind cea mai luminoasă sărbătoare, muncitorii și țărânii sovietici sînt mîndri că au izbutit, sub conducerea partidului comunist, să zdrobească orinduala cea crudă și nedreaptă, să cucerească puterea de stat, să-și păstreze și să-și întărească și să bînuie în grelele războaie și în înfrăcărata muncă de construcție pașnică. Oamenii sovietici au demonstrat practic, prin fapta minilor și minții lor, imensa superioritate a orindului socialist. Este unic în lume ritmul în care se dezvoltă și înfloră Uniunea Sovietică. Iată câteva cifre. Industria U.R.S.S. a dat în 1954 o producție de 30 de ori mai mare decît industria Rusiei țariste în 1913, producția mijloacelor de producție crescînd de 60 de ori, producția energiei electrice de peste 70 de ori, producția de mașini de peste 160 de ori. Iată și câteva termeni de comparație. Dacă în 1954 volumul producției industriale a U.R.S.S. a depășit de 18 ori nivelul anului 1929, producția industrială a S.U.A. a crescut în aceeași perioadă abia de două ori; a Angliei, cu 72%; a Franței, cu 14%. Unui privity superficial toate acestea i s-ar părea niște „minuni”, dar oamenii sovietici știu bine că ritmul acesta rapid de dezvoltare este propriu socialismului.

Călăuzit de partid și guvern, poporul sovietic dezvoltă industria grea, temelii economiei socialiste — mijloc de satisfacere a nevoilor de trai ale poporului, de modernizare și dezvoltare a agriculturii socialiste, de înzestrare cu tehnică înaintată a industriei ușoare și alimentare, de întărire a puterii Statului Socialist.

Urmînd poruncile genului revoluției, V.I. Lenin, și ale continuatorului său, I.V. Stalin, Partidul Comunist a știut să conducă poporul sovietic spre aceste victorii, cimentînd prietenia frățească a popoarelor sovietice, stimulînd activitatea creatoare a maselor.

Această activitate creatoare s-a manifestat strălucit în decursul ultimului an de zile. Încă la 1 mai a.c., adică cu opt luni înainte de termen, a fost îndeplinit cel de al cincilea plan cincinal, cel ce privește producția globală a industriei. Sînt de asemenea remarcabile succesele agriculturii sovietice, cea mai înaintată din lu-

me. Mersul lucrărilor agricole din acest an face posibilă realizarea nu în șase, ci în trei-patru ani a sarcinii fixate de C.C. al P.C.U.S. privind asigurarea unei producții anuale de cel puțin 10 miliarde puduri de cereale și a dublării producției principale a zootehniei. Se desfășoară cu succes marea operă a valorificării de noi pămînturi.

Printre evenimente însemnate care caracterizează anul care s-a scurs de la cea de a 37-a și pînă la a 38-a aniversare a Marelui Octombrie se numără și intrarea în stadiul final sau chiar în exploatare curentă a o serie de mari hidrocentrale electrice și noduri hidrolice, cum sînt cele de pe Kama, Narva, de la Kahovka, Gorki, Kuibisev. Construcțiile hidrolice de pe marea fluviu rusesc Volga și de pe Angara și alte fluviu siberiene ating proporții unice în lume.

Sînt remarcabile, de asemenea, și biruințele poporului sovietic pe frontul științei și al culturii. Conferința internațională de la Geneva pentru problemele folosirii pașnice a energiei atomice a dovedit marile realizări ale științei sovietice în folosirea uriașelor rezerve energetice ale nucleului atomic. În U.R.S.S. funcționează și dă curent prima centrală atomo-electrică din lume, se fac lucrări pentru crearea de alte centrale similare, cu capacitate de 50.000 și 100.000 kw, se efectuează vaste cercetări pentru cucerea de noi taine ale atomului, iar energia atomică intră în folosința curentă a industriei, transporturilor, agriculturii, ocrotirii sănătății și, în curînd, a comunicațiilor interplanetare.

Numeroșii turiști din toate țările, care vizitează Uniunea Sovietică sînt unanimi în a releva viața fericită și îmbelșugată a oamenilor sovietici. Unitatea de monolit între Partidul Comunist, Guvern și popor; dă Statului Sovietic o țară de nedîmînt și face perfect reale cele mai mărețe sarcini pe drumul comunismului.

În preajma celei de a 38-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, oamenii sovietici au vădit un avînt uriaș în înfăptuirea mărețului program de dezvoltare continuă a industriei socialiste și a întregii economii naționale, trasat de plinara din iulie a C.C. al P.C.U.S. Se introduce larg în întreprinderi tot ce a creat mai modern tehnica sovietică și mondială de specialitate, se extinde specializarea și cooperarea întreprinderilor, se iau noi măsuri pentru organizarea muncii și sporirea productivității ei, pen ru repartizarea geografică judicioasă a forțelor de producție.

De pe țărmul Balteice și pînă la insula Sahalin, colectivele întreprinderilor participă la elaborarea materialelor ce se vor discuta la cel de al XX-lea Congres al P.C.U.S. din februarie 1956. Deosebită amploare ia discuția prevederilor celui de al șaselea plan cincinal al U.R.S.S., pe 1956-1960.

Oamenii sovietici desfășoară larg întrecerea socialistă în cinstea congresului, pentru a îndeplini înainte de termen sarcinile planului pe 1955 și a crea cele mai bune condiții în vederea trecerii nemijlociate la al șaselea cincinal. Oamenii hol-

delor colhoznice dau statului milioane de puduri de grîne peste plan, efectuează în optime condiții lucrările agricole de toamnă, adoptă noi măsuri pentru dezvoltarea unor culturi prețioase, cum e porumbul, și sporesc producția zootehniei.

În avangarda luptătorilor pentru avîntul continuu al industriei și agriculturii, pentru progresul tehnic în economie, pentru creșterea neîntrepută a bunăstării poporului, stau comunistii.

Cucerind noi victorii pe drumul spre comunism, Uniunea Sovietică desfășoară cu consecvență politica externă de apărare și întărire a păcii și prieteniei între popoare, de coexistență pașnică în re state, indiferent de orîndurile și concepțiile lor sociale. Exprimînd dorințele și interesele poporului sovietic și ale tuturor popoarelor lumii, Uniunea Sovietică a promovat noi inițiative pentru slăbirea încordării și creșterea încrederii între state, pentru asigurarea securității popoarelor în Europa și în toată lumea, pentru stăvîlirea cursei înarmărilor și interzicerea armei atomice și a altor arme de exterminare în masă.

O dovadă grăitoare a dorinței de pace a Uniunii Sovietice sînt inițiativele sovietice luate în vederea deslinderii încordării internaționale printr-o încheierea Tratatului de Stat cu Austria, normalizarea relațiilor dintre U.R.S.S. și Iugoslavia, lichidarea bazei maritime militare sovietice de la Porkkala-Udd din Finlanda, stabilirea de relații diplomatice între Uniunea Sovietică și R.F. Germană, încheierea Tratatului de prietenie între U.R.S.S. și R. D. Germană etc. Popoarele lumii aprobă cu însuflețire poziția Uniunii Sovietice. Privirile popoarelor lumii sînt îndreptate acum spre Geneva, unde se desfășoară conferința miniștrilor Afacerilor Externe ai U.R.S.S., S.U.A., Angliei și Franței. Propunerile sovietice privityoare la asigurarea securității colective în Europa, rezolvarea problemei germane, dezarmarea și dezvoltarea contactelor între Est și Vest sînt sprijinite larg de toate popoarele lumii, deoarece ele sînt menite să consolideze „spiritul Genevei” și să înlăture primejdia unui nou război.

Cu prilejul celui de a 38-a aniversări a Revoluției Socialiste din Octombrie, poporul român își exprimă dragostea și atașamentul fierbinte pentru poporul sovietic, recunoștința adîncă pentru ajutorul și experiența primite din partea Uniunii Sovietice. Oamenii muncii din țara noastră aprobă întru totul și susțin hotărîți politica externă de pace și prietenie între popoare a U.R.S.S. Poporul nostru consideră prietenia și alianța frățească cu Uniunea Sovietică printre bunurile sale cele mai de preț.

Sărbătorînd, alături de popoarele sovietice, marea zi de 7 Noiembrie, poporul român își afirmă hotărîrea de a lupta cu și mai mult avînt pentru ca pe drumul Marelui Octombrie, să cucerească noi succese în opera de construire a socialismului, de făurire a unui viitor fericit tuturor celor ce muncesc.

Desen de V. Bogatkin

ALEXANDR PROKOFIEV Marinarul în Octombrie

Flutură panglica-albastră
Lovită de-al Balteice vînt.
Pășește vîntul marinarul
Cartușe și bombe purtînd.

E tînr el, Nou îl e chipul.
Și-și flutură panglica lată.
Pășește vîntul, cu mîndrie
În mină tînd o grenadă.

Cu-n mauser pe șold, și-nică unul,
Victorie-aduce și soare.
Și mina-i puternică prinde
Ca cleștele, fieru-n strînsoare.

E gata de-asalt... Chipu-l aprig
E gata de viață sau moarte.
El intră-n uzină-n Litelnil,
Și tună grenadele sparte.

Cuprină de de lavă e țărmul.
Și dudule mers cadentat.
Cununi mari de fulgere — lauri
Ai gloriei-n slăvi s-au nălțat.

Pătrunde, dibaci ca un meșter,
Și-și nălță lozina — un scut:
„În numele Puterii Sovietice!”
Strigă glasuri, puteri se ascut.

„În numele...”
Luminos, drept ca bradul,
Cu bomba-l, în veacuri căzu.
Lumea se frînce. Chiar vîntul
De tancuri strîluc se văzu.

În romînește de
VICTOR KERNBACH

Salut frătesc constructorilor comunismului!

Caldă recunoștință savanților sovietici

Cu prilejul celei de a 38-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, oamenii de știință din Republica Populară Romînă adresează un călduros salut oamenilor sovietici.

Recunoștința oamenilor de știință romîni se îndreaptă îndeosebi către oamenii de știință sovietici, ale căror realizări îi situează printre cei mai de frunte cercetători din lume și al căror ajutor îl simțim puternic în munca noastră de fiecare zi.

Nu există domeniu de activitate intelectuală din țara noastră, fie de elaborare teoretică sau de știință aplicată, care să nu resimțim influența binefăcătoare, des-

chizătoare de largi orizonturi, a științei sovietice.

Schimbul de idei și de opinii cu oamenii sovietici, dezvoltarea legăturilor cu aceștia, creează condiții optime pentru o profundă și multilaterală cunoaștere reciprocă.

Cunoașterea valorilor științifice și culturale create de cele două popoare ale noastre contribuie la adîncirea sentimentelor de dragoste și prietenie reciprocă. Ia stringerea legăturilor noastre frățești pe drumul deschis de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Acad. IORGU IORDAN

Urmăm exemplul vostru

În aceste zile, petroliștii schelei Tirgovîște, alături de întregul popor român, își îndreaptă gândurile cu dragoste și recunoștință către prietenii dragi din Uniunea Sovietică.

Realizările petroliștilor sovietici constituie pentru fiecare dintre noi un puternic îndemn în muncă, iar experiența lor bogată, metodele lor de lucru, ne ajută să smuigem din adîncurile pămîntului tot mai mult aur negru.

La schele Tirgovîște folosim pe scară largă, în lucrările de exploatare, procede înaintate, ca recuperarea secundară prin injectarea de gaze în zăcăminte, filtrele de pietriș, acidizările, consolidările de nisipuri ș. a.

Colectivul schelei noastre și-a îndeplinit sarcinile primului cincinal încă din luna august.

De la petroliștii sovietici am învățat însă și nu ne mulțumim cu cele înfăptuite, ci să luptăm necontenit pentru descoperirea unor căi noi, mai bune, care să dea muncii noastre mai mult spor.

DUMITRU ARJAN
mastru sonda la schele Tirgovîște,
Erou al Muncii Socialiste

Din toată inima

În numele celor 375 de familii unite în gospodăria agricolă colectivă „Gheorghii Dimitrov”, din satul Ceacu, regiunea București, adresez oamenilor sovietici călduroase felicitări cu prilejul aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Din toată inima trimitem cele mai bune urări dragilor tovarăși din colhozul „V. I. Lenin”, din regiunea Nikolaev, R.S.S. Ucraineană, pe care am avut fericirea să-i cunosc personal.

Am vizitat U. R. S. S. în 1951, la 2 ani după ce, lumină de partid, am pornit și noi, țărani muncitori din Ceacu, pe drumul gospodăriei colective. Niciodată nu voi uita ceasurile petrecute în colhozul „V. I. Lenin”, unde am cules prețioase învățăminte.

În acest colhoz, mi-am dat seama cit de importantă pentru bunul mers al muncii este organizarea oamenilor pe brigăzi și echipe.

Pe atunci, noi credeam că nu e cu puțință să cultivăm orez, iar bumbacului aproape că nu-i dădeam importanță. În colhozul „V. I. Lenin”, ale căru condiții de climă și sol sînt asemănătoare cu cele din regiunea noastră, am văzut că este posibilă cultura orezului, dacă se respectă

reguliile agrotehnice ca: executarea arăturii adînci, întrebunțarea îngrășămintelor organice ș.a. Am văzut, de asemenea, cum se obțin recolte bogate de bumbac datorită executării cu grijă, la timp și în bune condiții a lucrărilor agrotehnice.

Colhoznicii și agronomii ne-au dat sfaturi prețioase, pe care am trecut să le aplicăm în viață.

Așa, de pildă, am îmbunătățit organizarea muncii în gospodărie, făcînd brigăzi permanente, întîrînd echipele. Am pășit cu încredere la cultivarea orezului, obținînd recolte de 7.000 kg la ha și am extins cultura bumbacului.

Urmînd sfaturile prietenilor sovietici, am pornit să sporim parcul de animale. Astăzi avem 1.200 oi selecționate, 140 cabaline, 60 scroafe, 1.000 păsări ș.a. În locul grajdurilor mici, parcele, am construit grajduri mari, comunate.

Însufleții de pilda colhoznicilor, sîntem hotărîți să ridicăm continuu nivelul muncii în gospodăria noastră colectivă, să ne făurim un trai tot mai îndestulat.

ION FLOREA
președintele gospodăriei agricole
colective „Gheorghii Dimitrov”,
satul Ceacu, regiunea București

Muzeul Revoluției

Am vizitat Muzeul Revoluției într-o zi plumbrie, de sfîrșit de octombrie. Vîntul umed, din nord, care suflase toată noaptea, îngîmădăse nori grei pe cer și acum se cernea din înalt o ploaie mîndră, rece și pătrunzătoare. Dar vremea proastă nu sîntinise cituși de puțin ritmul triepiant al marelui oraș. Ca de obicei, străzile sale largi erau înfestate de lume. Inșemînțaiți în haine groase, crezi ferreai și femei zoreau, harnici, la treburii. Elegante mașini „ZIS”, „ZIM”, „Pobeda” confortabile alunecau lin — șirag nesfîrșit — pe asfaltul umed. Magazinele erau mai pline decît orînd, iar fațadele a numeroase clădiri începuseră a fi împodobite cu steaguri și panouri. Moscova se pregătea de sărbătoare.

În aceste zile din preajma marii sărbători, afluența vizitatorilor la Muzeul Revoluției este mai mare decît orînd. Locuitorii Moscovei, precum și străinii care au norocul să se afle în Capitală, vin aici să retrăiască evenimentele istorice care au însemnat o cotitură radicală în istoria omenirii.

Clădirea din strada Gorki în care se află instalat Muzeul Revoluției este unul dintre cele mai vechi și mai remarcabile monumente ale arhitecturii ruse. Corpul principal al palatului a fost construit în a doua jumătate a veacului al 18-lea, parces de către marele arhitect rus Kazakov. Între zidurile acestuia au răsunat cuvintele înflăcărare cu care poporul rus Heraskov, vîntorul decembrișt N. I. Turghenev și prietenii acestora — spirite luminate ale epocii lor — prestăuau libertatea. Clădirea este una dintre puținele care au fost cruțate de flăcările incendiului din anul 1812. Această casă, despre care amintesc Pușkin în „Eughenii Oneghin” și care este descrisă de Tolstoi în „Război și pace”, a fost martoră a fugii rășnoase a lui Napoleon din Kremlin. Din asupra ei au suierat gloanțele în zilele primei revoluții ruse din 1905 și tot de aici bateriile roșii au tras asupra ultimelor lotare contrarevoluționare, în octom-

brie 1917. La intrarea în palat se păstrează, ca un obiect istoric, unul dintre aceste tunuri, care au zdrobit împotriva trupelor țariste.

Pătrundem în prima sală a muzeului. Tablouri, documente, fotografii și piese originale înfășșează condițiile social-politice și economice din Rusia de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Numeroși vizitatori — tineri și vîrstnici — cercetează cu cel mai mare interes exponatele, urmăresc explicațiile ghidului, care vorbește despre viața amară pe care o ducea poporul în timpul țarismului. La invitația ghidului, grupul de vizitatori se îndreaptă spre un colț al sălii, unde sub clopete de sticlă sînt expuse două piese ciudate: un tirnăc primitiu și un opaiș de tablă. Acesta era „echipamentul” minerilor din vechea Rusia! Muncă negră de rob, umilînje și lipsuri neînchipuite, aceasta era partea celor mulți și așupriți pe vremea țarismului. „Așa a fost de cînd lumea și așa va fi cit e lumea” — spuneau cu înfărmicie cei care trăiau în huzur și în lîmbuire, căuînd să ucidă orice speranță care crîpî pîntul încolți în inimile așupriților. Dar poporul nu a vrut să creadă, nu a putut să creadă — că „așa e în firea lucrurilor”. Din adîncurile nevoii, ale lipsurilor și ale suferințelor de nedescris, a sînit scînteia revoltei și a luptei. Iată tablouri și diagrame care înfășșează creșterea mișcării greviste în Rusia, la începutul secolului nostru. Și iată primele încercături ale partidului revoluționar al clasii muncitoare, creat de marele Lenin. Cu un sentiment de profundă venerație, ca în fața unei relicve scumpe, se opresc vizitatorii în fața panoului pe care se află primul număr al ziarului „Iskra”. Scînteia aprinsă de Lenin a crescut, devenînd vîlvătaie, flăcără nemicătoare, care a ars în locul ei purificator putreda orîndure țariste.

Ce luptă grea, cite jeriș de sînge au trebuit să fie aduse în numele cauzii sfînte a libertății! Muzeul cuprinde mărturi

zgoduloare în acest sens. Haina aceasta bizară, din piele tare, nelăbdăcită, este cămașa de forță cu care erau torturați deșunții politici la închisoarea din Saratov. Iar aceste cătușe de oțel înlînțau brațele și picioarele revoluționarilor deșunți în închisorile țariste.

Dar nici închisorile, nici torturile cele mai sălbatice nu au putut să frîngă setea de libertate a poporului. În locul celor căzuți se născu mereu alți luptători, care duceau, nelînțificați, steagul revoluției înainte. Printre alte relicve scumpe, la muzeu se păstrează steagul cu care muncitorii de la uzina de armament din Sokolniki țeseau la demonstrație, în zilele furtunoase ale anului 1905. Pe pinza roșie sînt înscrise lozincile de luptă care au înflăcărât masele: „Proletari din toate țările, uniți-vă!” Trăiască republica democratică a popoarelor frățești! 8 cre de muncă!”

Doză săli ale muzeului sînt consacrate primei revoluții ruse. Într-o vitrină specială se păstrează epoleții și panglica de la bereta lui Matiușenko, unul dintre conducătorii marinarilor de pe vasul „Potemkin”. Ceva mai încolo se află arme cu care muncitorii Moscovei au luptat. În decembrie 1905. Alături, se păstrează citeva schije ale obuzelor cu care trupele țariste au tras asupra muncitorilor. Numeroase documente fotografice ale epocii înfășșează baricadele pe care proletariatul le-a ridicat pe străzile Capitalei.

„Și, iarăși, arme. De data aceasta sînt crmele victoriei, armele care, în acel neuitat octombrie 1917, au servit proletariatului să cucerească puterea. Ecoul salvator al acestor arme, mînuite de milioane de muncitori și țărani în haine militare, a răsunat în întreaga lume, vestind că zorile libertății au răsărit pe a șasea parte a globului pămîntesc.

Ca un simbol al acelor evenimente istorice, într-una din vitrine se păstrează o cheie uriașă, înegrită de vreme. Cu această cheie — a doua zi după victoria revoluției — au fost descuiate porțile în-

chisorii Nikolski, de la fortăreața Petropavlovsk, unde se aflau închizi luptătorii pentru libertate.

În sălile următoare ale muzeului, vizitatorii urmăresc marșul triumfal al revoluției, lupta Partidului lui Lenin pentru întărirea Puterii Sovietice, zdrobirea contrarevoluției și victoria orîndirii socialiste în Ucraina, Belorusia, în Țările Balteice, în Asia Mijlocie...

Într-o vitrină se păstrează citeva din decorațiile pe care înarul Stat Sovietic le-a instituit cu prilejul primei aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Privești îndelung aceste însemne modeste din tablă, și simți că strălucirea lor face să pălească cele mai prețioase diamante și nestemate. Cine a purtat aceste decorații? Poate unul dintre marinarii de pe „Aurora”, poate comandantul batalionului de ostași roșii din Rojdestvenski, care a luat parte la asaltul Palatului de iarnă, sau poate unul dintre veteranii luptelor de stradă din Krasnaya Presnia... Astăzi, după aproape patru decenii, e greu să spui pe pieptul cit au strălucit aceste decorații. Și tocmat de aceea, ele mi-au apărut ca o evocare a faptelor legendare ale miilor de eroi modesti care, însufleții de partidul lui Lenin, au deschis o nouă eră în istoria omenirii.

Cînd am ieșit de la Muzeul Revoluției, ziua era pe sfîrșite. Ploaia, care nu deosețise o clipă, era acum și mai deasă, mai pătrunzătoare. În vitrinele magazinelor, amenajate în vederea sărbătorii, scîlpeau lumini multicolore de neon. Pășeam pe străzile Moscovei în mijlocul acestei multimi vîlvătoare, plină de viață, și în minte îmi stăruia o frază pe care un vizitator din Brazilia o însemnase în cartea de impresii a muzeului: „În acest muzeu, ca într-o picătură de apă, se reflectă oceanul luptei epocii noastre”.

VICTOR RUSU

Întimplare de octombrie

Cu vreo trei ani în urmă, împreună cu câțiva colegi de facultate, am vizitat satul Peredelkino, situat la aproape 30 km de Moscova. Aici l-am cunoscut pe Afanasi Petrovici Kadușin. Afanasi Petrovici are peste 70 de ani și o statură mijlocie, vînjoasă. Este memoru de partid din 1903. A luptat în cele trei revoluții ruse. Un an și jumătate, a trăit în surghiun în Asia Centrală. Șeaniță foarte mult cu scriitorul A. Serafimovici dintr-o cunoscută fotografie. Are aceiași ochi adânci, cu privirea aspră și fața brazdată de cute, aceeași mustață deasă și scurlă, aceleași sprincene albe și zbirite, și buze subțiri, strînse punga. Ajunge să se uieși odala la el, ca să-și dai seama că moșneagu, acesta cu fața ca cioplița în piatră, face parte din acei bătrâni revoluționari care au fost căiați de pericole continue, de tragediile desăsurate în jurul lor, de marea și sînta sarcină pe care și-au lăsat-o asupra-le. Acești oameni nu știu să plîngă, dar nici nu zîmbesc cu ușurință înainte de plecare, i-am promis lui Afanasi Petrovici un album cu reproduceri din arta plastică română. După câteva zile l-am vizitat din nou. De data aceasta m-am împrietenit mai bine cu bătrînul revoluționar. Eu îi am vorbit despre picturile expuse în fostul palat regeal din București, iar el mi-a povestit despre evenimentele petrecute în 1894 la Hodinka și care parca au simbolizat victoria domniei singeroasă a lui Nicolae II. După această vizită, mă repezeam aproape săptămînal, pentru câteva ore, cu trenul electric, pînă la Peredelkino. Însă în ultimul an, fiind foarte ocupat, am tot amînat vizita. I-am trimis bătrînului numai o telegramă cu prilejul zilei de 1 Mai. Cu atît mai mare m-a fost deci bucuria, cînd, într-o după-amiază însoțit de primăvară l-am zărit pe Afanasi Petrovici la capătul aleii Tverskoi, din Moscova, în piața care a devenit locul favorit de odihnă al locuitorilor din cartier de cînd a fost mutată aici statuia lui A. S. Pușkin. Stătea pe o bancă, rezemat în baston, și privea îngîndurat la o grădinarie care se încheie în coș de zăpădă unei tufe detrandafir. M-am apropiat de el și l-am salutat.

— Bună ziua, Afanasi Petrovici, își întoarse privirea spre mine: — la loc... imi spusese el.

Credeam că o să mă întrebă de ce am dispărut de odată anul trecut, dar nu s-a întimplat așa.

— Privește! Exact pe locul unde lucrează tovarășul acela — și arătă spre grădinar — i-am văzut ultima oară pe Seriojka Barbolin și pe prietenul lui, Jebronov...

Cutele de pe fața, și așa severă, a bătrînului s-au adîncit, și el prînsă să mîngie nodul rotund și lucios al bastonului.

— S-a întimplat la 29 octombrie 1917. Era frig și ploua mărunț. Aici, în aleea Tverskoi, noroiul ajungea pînă la genunchi. Ne-am retras sub pomii. Ne lungiserăm pe caldarîm și stăteam nemiscăți. Cînd vreunul dintre noi făcea o mișcare, iunkerii, care se aflau pe partea cealaltă a aleii, la poarta Nikitski, începeau să tragă cu mitralierele. Trebuia să ocupăm cu orice preț clădirea comandamentului orașenesc. Astă, de-aici, de la stînga — spusese el, arătînd spre o casă veche cu 5 etaje, ale cărei ferestre scilpeau orbitor în bătaia soarelui.

Clădirea era ocupată de 200 de iunkerii și studenții contrarevoluționari, înarmați pînă în dinți. Stăteau culcați în noroiul rece și așteptam semnalul de atac. Deodată, tunurile noastre așezate aici, în piața Pușkin — sau, cum se numea atunci, piața Strastnaia — îi făceau pe dușmani „la respect”. Urmăream explozie și așteptam. Imi amintesc că

picam de somn. De patru zile și patru nopți nu închiseseam ochii. Tocmai în noaptea aceea, m-am întors din Iaroslavl. Toarașii de acolo descoperiseră o magazie cu armament. Comitetul miștar revoluționar din Moscova m-a trimis să organizez aducerea imediată a armelor. Ca să nu adorm, mă uitam înapuri și încopul să ascult discuția a doi tineri care stăteau culcați la vreo 3-4 metri încoala. Cînd m-am uitat mai bine la ei, i-am recunoscut îndată. Munceau la uzinele electrice din Sokoinki. Unul era Serghei Barbolin, iar celălalt, mai tînăr, Jebronov. Nu exista la Moscova tînăr revoluționar care să nu-i cunoască pe acești doi prieteni desperați, conducătorii tineretului din Sokoinki.

— Nu, frate, nu așa... — auzeam glasul lui Barbolin. — Scoatem pavajul din piața Strastnoi, arăm frumos pămîntul și sădăm acolo cartofii...

Jebronov l-a întrerupt. Era un tînăr simpatic și cu mînte ageră. Se spunea despre el, în atelier, că în fiecare noapte citește cîte o carte, din scoarță în scoarță. Fără să-și ridice capul de pe iarbă bătorită și piina de noroi, răspunse vioi:

— Nici vorbă, Seriojka. Curățăm ruina aceea din mijlocul pieții și sădăm în locul ei o grădinarie de toată frumusețea...

Aici, convorbirea se întrerupse. O bucată de timp, n-am mai auzit nimic, caci încesera să răpăie mitralierele noastre, așezate în turnul mănăstirii Strastnoi. Zăngăneau geamurile de la comandamentul orașenesc, rămase după explozii. Se pare că iunkerii se pregăteau de ceva. Cînd după aceea, bubuiau tunurilor și al mitralierelor încetează. Treceam la atac — mă gîndii — și iar am auzit vocea mormăită a lui Barbolin.

— N-am nimic împotriva: să fie și flori, căci fără flori viața nu este frumoasă. Dar o să semănăm flori mult mai tîrziu, cam peste o sută de ani. Pînă atunci, sint mai de preț cartofii...

Barbolin era cap de familie. A cutreirat toată Rusia, ca să cîștigă pînă de toate zilele pentru mama lui și pentru cei trei frați mai mici.

— Ai să vezi! — se împotrivi Jebronov visător. — Aici o să fie o grădinarie frumoasă cu flori, iar duminica ne vom plimba pe aici cu soțiile noastre.

Barbolin începu să ridice vocea stăpînită.

— Bine, bine, vom vedea... — Vru să mai spună ceva, dar în momentul acela, din partea cealaltă — dinspre strimtoarea Gnezinski — au răsunat strigătele tovarășilor noștri, care porneau la atac. Au început să latre mitralierele iunkerilor. Am sărit în picioare și am pornit și noi spre cubul albilor blestemăți! După o oră, comandamentul orașenesc a fost luat.

Aici Afanasi Petrovici făcu o pauză lungă, apoi adăugă cu voce mai înceală:

— Seara, am aflat că mitralierele iunkerilor au secerat viața lui Jebronov și l-au rănit mortal pe Serghei Barbolin...

Grădinarul tocmai a scos tufa detrandafir și înfășura atent tulpinile zvelte în saci pregătii anume. În spatele nostru, saici Pușkin se scălda în razele vîloase și calde. În mijlocul pieții strălucea acum parcul tînăr — în vîrstă de abia 3 ani, investimîntat în bogăția de culori a primăverii. În parc se plimbau oameni. Erau vioși, bine dispuși...

— N-au mai apucat băieții — spusese aproape șoptind Afanasi Petrovici. Și cit le-ar fi plăcut! Jebronov ar fi mîndru că i s-a împlinit profeția, iar Seriojka Barbolin s-ar bucura văzînd că n-a trebuit să aștepte nici măcar 40 de ani. Mult îi plăceau florile lui Seriojka Barbolin!

GEZA DOMOKOS

„Pentru Puterea Sovietelor” sculptură de A. P. Faidis-Krandievski.

DEMOSTENE BOTEZ

Octombrie

Cînd anume, Cînd te-ai născut, lume, Lume socialistă, lume nouă. Care-ai împărțit istoria omenirii în două? Pe-o zi vîntoasă, umedă și rece. Din Octombrie

Una mie nouă sute șaptesprezece. Atunci, În toamna aceea, și-a cules roadele. Fața și învățătura lui Lenin. Atunci s-au ridicat ca din senin, Pe Neva, noroadele, Mulțimile de proletari Soldați,

femei și marina. Robi milenari Ai Rusiei țariste

În marș spre zările socialiste. Atunci, În Octombrie, Pe bulevardele din Petersburg, O Volgă vie, Volga gîrziț roșii

A curs nestăvilit și triumfal De dimineață pînă în amurg. Spre porțile palatului imperial, Și s-a văzut atunci cum se răstoarnă Grilațele Palatului de Iarnă.

Pe frontispiciile corpului centra. Pe care altă dată Trona un vultur bicefal — O pasăre de pradă, împălată — S-a turnat din lavă de vulcan

O seceră și un ciocan. Atunci, În Octombrie, În cremenea voinței populare, Au scăpat balonetele ca niște amnare, Și s-au aprins focurile-stihie

În orașe și sale, pe-n treaga Rusie, Și-n flăcările roșii Toți robii, toți zdrențăroșii Și-au aruncat cătușele din mîini

Să le topească-n jar Și să le toarne iar În scule și mașini; Lanțurile de la picioare, Gratiele, Zăvoarele de închisori

Ca să facă motoare, Tractoare Și semănători. Inima Rusiei noi bătă întîi

Între pereții Institutului Smolnii, Într-o zi de Octombrie, într-un apus, Bătă la fel în fiecare rus

Și-n toate neamurile ce robiră la un loc De la Odesa la Vladivostok.

Atunci, În Octombrie 150 milioane deseatine

Cu conace arse și hambare pline Pentru care robotiseră de mii de ani, Au fost împărțite la țărani. Și parcă dintr-o dată

Cît se vedea în zare Pămîntu-nțreg și lumea toată A devenit mai mare...

Desghiocau muguri de singe

În zori de viață nouă

Fragment dintr-o povestire de

VLADIMIR BAHMETIEV
Fluviul viu curgea jurtanos, într-un șuvoi ce se rearsa peste marginile străzii, pe izolare, așa că, din ascunzătoare sa, lăsa nu numai că vedea chipurile oamenilor, aar auzea și răsufierea lor grea, șurdătoare. Erau acolo bătrîni pârșiți, parcă acoperiți de mușchi, bătrîne cu fețe sfidate și fețe voinice și tare tinere care, în bluzele și în șorturile lor, păreau niște flăcări. Pe obraz li se scurgea sudoarea amestecată cu unsoare și cu praț. Aproape toți își lăneau guleretele desfacute, descoperînd piepturi osoase de culoarea cărămizilor, a zgurii sau a oțelului încins. Laminoriștii, modelariștii, oțelarii tineri își suflecaseră mințile și un șuvoi înțers de mușchi de toate culorile și năcetele, de la trandafirul aprins pînă la bronzul întunecat, aproape negru, plutea, tresărînd și răsufînd greu în mers.

Unii erau costelivi, uscați, cu mișcări ușoare ca vîrtejurile ce se ridicau pe siradă. Alții, dimpotrivă, păreau turnași din metal. Piepturile li se umflau ca niște foale, mușchii minilor, fălcile încheștate, vinele umflătoare ca niște bice — totul era pînă de o forță disperată. Mulțimea răsplinea un miros amar de sudoare, fier și cărbune.

Lui lăsa, i se întimplase des să vină prin Zarectie și acum, în aceste șiruri de oameni, deosebit ușor nu numai pe bătrîni și pe tineri (munca grea de la uzină și gîgă se dădeau deosebit) dar și meseria oamenilor.

Se aflau aici țărari greoi și muncitori de la presă, macaragii uscați ca niște ogari, lăcășii cu ochi vioi, sortatoarele aduse din spate, mădoase muncitoare de la pietărie. Oțelarii și laminoriștii cu obrajii lor ce nu se răcoreau niciodată păseau prin valurile omenescii ca un șuvoi aparte, contopit cu celelalte, dar mai păstrînd și încă cu-oare.

Trecu după câmpul palid, agițat, al Anrușkăi, cu sprincene înălțate și întinse ca pentru zbor. Alături păsea Vaghin. Un lăcăș aruncă înspre lăsa o privire îngădă, iar acesta simți, pe frunte și pe buze, împănătura fierbinte a ochilor străini. Și, nemaiindurînd, își părăsi ascunzătura, ca să se alăture oamenilor, să se alăture pentru totdeauna aceluia în mîini cărora era viitorul lor tot al lui.

Fețele voinicilor erau mohorte, întunecate. lăsa privi fălcile încheștate, cîteale ascuțite care fulgerau deasupra sprincenelor și ochii magnetizați parcă de ceva văzut numai de ei. Și, lucră ciudat, lui lăsa i se paru că oasul mulțimii a devenit mai greu, mai adînc.

Acum, totul părea o mișcare a lucrurilor legate de munca omului și se părea că nu oțelarii, nu laminoriștii, nu țărarii treceau pe stradă, ci uneltei lor, însuflețite deodată: par-cuțuțai bătaia înjunđată a ciocanelor, scrișnetul macaralelor, sfîrșitul oțelului turnaș. Și în tropotul greoi al multelor picioare se auzeau locuturi de prese, hîrșit de curele, ireamă și gemete de valțuri.

Mai tîrziu, lăsa avea să vadă de multe ori manifestatîii, demonstrații, marșuri pe front, dar nimic din toate acestea nu semăna cu ceea ce văzuse acolo, pe cînd pășea îngheșuit în șirurile compacte de trupuri omenescii.

Oamenii puteau încă să se bucure, pentru că, încă, optiseră uzura și pomiseră în marș; dar triumful lor nu era trînic, era pînă de neliniște, nesiguranță, de un obositor simțimînt de cîștigă față de lipsa lor de aprare: nu aveau nimic în afară de mîini, de piatră din mîini și de hotărîrea de a îndura foame și frig, dar de a-și atinge ținta.

Deodată se iscă o învîlmășeață: oamenii încetiniră pasul, rupseră rîndurile și apoi se opriră.

Nu știa nimem de ce stăteau în loc, dar toți știau bine că celor din fruntea coloanei le ieșise o predică în cale. De nerăbdare și neliniște, cei care se aflau lîngă lăsa se mișcau în loc, înjurau și aruncau priviri într-o parte ori în cealaltă. Strada era străjuită de cîldirii înalte și elegante, iar oamenii se simțeau aici străini, niște oaspeți. Un portar ce ieșise din poarta lui, așa îl și salută:

— Cî te-ai răscutit, oaspeți dragi! Ce, t-ai răscutit cumva? — lăși arăt eu tie! — strigă deodată, de lîngă lăsa, un țesător care, cu barba lui albă și imunitoarea, parcă aducea cu Moise cel din Biblie.

De partea cealaltă a străzii, peste balustrada balconului de la etajul al doilea, se aplecă un ins într-un halat pestril. Privi mulțimea și rămase pe loc, lumînd și mișcîndu-și ochii la soare.

Țesătorul ce semăna cu Moise strigă din nou, dar domnul de pe balcon nici nu se clintî, parcă nu lui i-ar fi fost adresate ocările.

— Te uitate, păcătosul ce încăpălnăit e! — murmură lăsa către bătrînul țesător.

În vreme asta, în jur izbucniră hohote de ris: o femeie voinică, zdreavă ca un hamal, zburla de jos, în balcon, o bălegă de cal.

— Na, mușă! — răsună o voce pe balcon. — Să balconul rămase într-o clipită pustiu. În mulțime, răsunară hohote.

— Hei, tovarăși, mi se pare că pe balcon se răcorea chiar Zubarev, prietenul conducătorilor Petrogradului... — zise careva din mulțime, cînd se făcu puțin liniște.

— Dacă se naibii, șarpe cadet! N-are de cît să nu se bage — răspunse țesătorul.

Se amestecară și alții în vorbă. Dar deodată se auzi în depărtare o împuscătură. Mulțimea își încordă auzul, înțepînd pe loc, lăsa auzi răsufierea grea a vecinilor și proaspeți inimă ce se zbatea, lovind în coaste și atînguindu-i singele spre timples.

Mai răsună încă împuscătura. Ecolul greu, răsunător, se împărțise în strădă ca într-un coridor. Rîndurile se culțumărură, zidurile caselor prînsură parcă a se călîna, iar cîineva îngîna încet, dîos:

— Dragii mei! — Bătrînul țesător îmi, înjură și rosti apoi încet, dar așa ca să-l auză toți:

— Coroana am zburlat-o, dar canitalurile au rămas. Cîă vreme n-o să zburim puturalurile, avem să plîngem zi și noaptea! — Dinspre piața cadefilor, dintr-o uicioară, se arătă un om, după înfășurare muncitor. Ridică amîndouă mîinile și strigă ceva. După el, alergară grăbiți, cu pași mărunți, oameni cu puști pe umăr. Purlau bluze soldătești și pe piept ocarde roșii.

— Cetățeni, liniște! — strigă omul cu înfășurare de lucrător. — Totul e în ordine! — Ai noștri sînt! — rosti vesel Moise cel cu barba albă. — Soldașii acum nu ne mai însoță!

— Acolo, în piață, i-a venit umăr în umăr să tragă cu arma... Soldații au ridicat stea-

gul, cum se cuvine, s-au rînduit în coloă de mers, iar dă sări cu pușca, urlînd cit de mîndri în cazarmii.

Ei, am liniștit-o pe poctiană aia boierescă... Iar ai noștri, din atelier, dădă au auzit de voi, numădeciț s-au și îndreptat spre Societă de deputații prin Malo-Dvoreskaia!

Cei ce l-au înconjurat pe lucrător, îl ascuțară cu lacomie, apoi se repeziră îndărăt, la loc, la loc! — răsunasă în apropiere una strigă de comandă.

Rîndurile din capul coloanei, undu-se în mers, prînsură a se urli, iar pe deasupra lor flutura un steindard-roșu.

Pășind la braț cu o fesoțoare cu obruc rotund, cu o basma vîșinie pe cap, lăsa își umflă pieptul și începu să cînte:

Bomniți înalte, tovarăși... Dar din mulțime îi strigară să tacă: — Hei, tu de colo, ai răbdare!

La capătul străzii, se deschide piața mare a orașului, jumurie, îndulată în razele de purpură ale soarelui în asfințit. Aici, în fosta reședință gubernială, se instalase Societă de deputați ai muncitorilor, cărăia i se adăturase de curînd și Societă de deputați ai soldaților.

Deasupra blocului clădirii cu etaj a fostei reședințe guberniale, chiar lîngă corăniță, se vedea o pînă de un sîrbîș, pe care lăsa citea încă de departe, rar, cuvintele scrise cu roșu:

Societă de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Piața largă, cu plopi pe margini, era plină de oameni ce forțoteau încoala și încoace; șuvoaie mereu noi de oameni se rearsău pe străzi și ulicioare. Fără să-și dea seama, lăsa se trezi în rîndurile celor de dea seama, chiar lîngă clădirea Societății, în fața balconului. Pe balcon stăteau oameni cu capul descoperit, și printre ei lăsa zări pe paginătorul său, Kuznici, iar lîngă el...

Nîma lui lăsa zăveni cu putere: lîngă Kuznici era Nina! Cu o mîină se sprijinea de balustrada balconului, iar în cealaltă, lîpă de piept, ținea ceva alb, rotund, ce semăna cu un rotocol de hîrtie. Avea fața îmborțată, iar ochii luminoși, jarg deschiși, străluceau plini de emofie, parcă ar fi strîns în auzatul ei, a clocotit de care erau pline valurile omenescii.

Deodată, piața fu zguduită de un tunet de apuze. Parcă din Iundul ei se năpustiseră, neliniștite, stoluri de păsări, umplînd cerul cu un zgomoș cutremurător. Tresărînd, lăsa își mută ochii de la Nina la vecinii ei. Alături de Kuznici, răsară mustăcișul Vaghin de la uzină, cu capul lui mare, iar după el, unul în haină soldătească, bărbierii, cu ochelari în ramă de metal. Vaghin își agita deasupra capului șapca de piele strînsă în puma, iar cealaltă mîină o întinse spre Nina. Ea îi dădu grăbită rotocolul de hîrtie și i tuncă el, lepădînd șapca, începu să deslăcă panglica de hîrtie.

Aplecă peste balustrada balconului, un om desărit, într-un palton scurt, pînă la renunță, strigă adresîndu-se mulțimii:

— Cetățeni! a agitorilor guvernului impostor! Dar oricîi a fost dera dîraului poza lor de acolo, noi am reușit să pădăm prin tovarăși credincioși vești din capitală... Și totă că acum un ceas și jumătate am primit de la telegraf ultima nouăte. O nouăte, jraților, că îi se taie răsufierea de ferice!

Și omul cel desărit se înduși într-adevăr și tăcu, apucîndu-se cu mîna de gît.

Kononin, președintele Societății! — sopli la urechea lui lăsa vecina lui cu basma vîșinie.

Desăritul Kononin își reveni. Încercă din nou să deschidă gura, dar în timpul acesta rîndurile strînse ale oamenilor din piață se descolică ca apele în bătaia vîntului. Din deschiștura străzii celei mai îndepărtate, năvăli, în sunetele muzicii militare, prima coloană de soldați.

— Ura! — răsună o voce pe balcon. — Pentru frații noștri de luptă, ura-ă!

Strimtorînd mulțimea, contopîndu-se cu ea, soldații intrară în coloană și de pe balcon se auziră, strigînd, două voci:

— Atenție, atenție tovarăși! Citim chemarea Comitetului miștar revoluționar din Petrograd...

Kononin, Vaghin, Kuznici se dădură la o parte de lîngă balustradă, făcîndu-i loc Ninei, iar dînsa, cu ochii prînsuri pe panglica de hîrtie, își ridică vocea răsunătoare:

— „Către cetățenii Rusiei! Guvernul provizoriu a fost răsturnat! Puterea de stat a trecut în mîinile organului Societății de deputați ai muncitorilor și țărănilor din Petrograd — Comitetul miștar revoluționar, care stă în fruntea proletariatului din Petrograd...”

Kononin întepeni: parcă tot ce era viu acolo împletise ca prin răsunat. Din nou întrîndă, încă vechea piată gubernială fusese stîlt de plină de viață ca în aceste timples.

— „Caiza pentru care a luptat poporul, — răsună în liniștea densă vocea melodioasă — a fetel, — propunerea imediată a unei păci democratice, anularea proprietății moșierescii asupra nămintului, controlul muncitoresc asupra întreprinderilor, formarea guvernului sovietic — sint lucruri asigurate...”

lăsa prînde fierce cuvînt, fiecare sunet al vocii scunde, dragi inimii lui, și un simțimînt de o forță neobisnuită îi umflă pieptul... Tot ce rosteau buzele Ninei era bucurie, o ferice mult așteptată de toți.

Nina încheie: — „Trăiescă revoluția muncitorilor, soldaților și țărănitor!”

Soarele se ascunse, aerul devenise proaspăt și se aer aprăsură țel, colo primete stela, cînd de pe balcon răsună ultimul cuvînt al celui din urmă orator și tată, coloană după coloană, mulțimea se îndreptă din piață pe strada cea mare.

Întîndu-se de mîini, lăsa și Nina păseau în același rînd cu Kuznici. Pășeau în sunetele marșului puternic al Janjarei, prînzînd din zbor urări rostite cu voce tare în cîntecul noșt sînpîmiri, în cîntecul vitezei rușii noi, și erau cîte cînd lui lăsa începu să i se pară că, la fel ca în basma, strada năntina mereu, cu strigăte sărbătorești, cu vascadele ei de mîini, cu valurile pestrițe de sepci, căciuli și basmale vîșinii zburite în aer. Și un singur lucru lîmpezi își făcuse loc în conștiința lui lăsa: că ceea ce se nișcă acin umăr lîngă umăr cu el și cu Nina lui este însăși viața: ea pășea puternic din negura anilor negri spre zăoria viitorului.

Puterea prieteniei

Cel care are dese prieteni de a călători prin țările Occidentului și Orientului poate să aducă el însuși mărturie despre setea de prietenie a popoarelor mici și mari.

NIKOLAI TIHOVON

Expresia acestui năzuințe sint numeroasele congrese și conferințe internaționale, succesele frontului păcii, realizările numeroaselor asociații care și aleg ca țel dezvoltarea relațiilor culturale între popoare.

Oamenii sovietici, pînă nu de mult încă oaspeți rari în țările apusului, se duc acum tot mai des pe acele meleaguri îndepărtate și se încredințază, pe temelii fapelor, cu cită dragoste privesc succesele Tării Sovietice omenii de vază, ca și omenii simpli din toate țările.

Un inginer indian poate să povestească îndelung cit de mult i-au plăcut specialiștii sovietici cu care s-a înțîlnit recent și a stat de vorbă asupra tehnicii contemporane și asupra artei inginerescii a epocii noastre. Surzind, un tînăr pînind indian va răspunde în limba rusă, va recita versuri ale poetilor sovietici. Acest tînăr a absolvit scolia slavă a universității din Delhi. Iar un critic literar pakistanez va vorbeste cu căldură despre metoda critică a lui Cernișevski și Dobrolitov, aze căror opere le-a citit în traducere engleză.

În China se studiază limba rusă, se citesc cărți sovietice, se vizionează filme din U.R.S.S., se însușesc și se pun în aplicare metodele înaintate din producția sovietică, iar oamenii sovietici se străduiesc din toate puterile lor să fie de folos prietenilor chi-nezi în nobila și înalta operă de transformare a Chinei populare într-un puternic stat industrial.

La Kabul, capitala Afganistanului, unii specialiștii sovietici ajută la asfaltarea străzilor orașului, iar alții contribuie a lupta împotriva lăcustelor, înșfîrșit alți contribuie la rezolvarea diferitelor probleme culturale.

Savanții și oamenii de artă, ingineri și specialiștii în agricultură din țelurite țări se întîlnesc din ce în ce mai des. Cresc în întm

impetuose relații culturale. Năzuința acestora prietenescă a uxora către cetățile externe primă nu numai un mare interes, dar și o incontestabilă lege istorică.

Trebuie să știm unii despre alții citi mai mult, trebuie să pătrundem citi mai adînc fenomenele vieții culturale, trecutul și prezentul popoarelor.

Schimburul de delegații, organizarea de conferințe, congrese științifice, expoziții artistice și industriale sint bazele unei uriașe dezvoltări nu numai în domeniul cunoașterii reciproce, dar și în al celei mai reale colaborări multilaterale.

O misiune deosebită în această privință le revine scriitorilor.

Tema internațională trebuie să fie reprezentată vast și deplin în literatura sovietică. Pentru ca ea să se afle la înălțimea cuvenită, scriitorii sovietici trebuie să căldorească în cetățile țării, și nu numai în delegații ocazionale. Scriitorii trebuie să întreprindă călătorii îndelungate, studiind în chip serios specificul vieții populare. Ei pot să facă aceasta în colaborare cu prietenii scriitorii din acele țări prin care căldoresc. Iar rezultatul unui asemenea voiaj trebuie să fie neapărat cărțile: cărți de versuri, romane, nuvele și nu numai însemnări scurte, întîmîștoare. În opera de colaborare culturală, scriitorii sint datorii să joace un rol deosebit de important și nu mă

Noile centrale electrice din U.R.S.S.

Astăzi: Intreg teritoriul U.R.S.S., de la apus la răsărit și de la nord la sud, este presărat cu centrale electrice. Se prevede că în anul 1955 Uniunea Sovietică va produce 166 miliarde kilowați-oră de energie electrică, adică aproximativ cât dau într-un an toate centralele electrice ale Angliei, Germaniei occidentale și Franței, luate împreună. Pentru Uniunea Sovietică, este caracteristic ritmul foarte rapid de creștere a producției de energie electrică. În anul 1940, în U.R.S.S. se produceau 48,3 miliarde kilowați-oră de energie electrică, depășindu-se nivelul anului 1913 de 25 de ori. Acest ritm se explică, în primul rând, prin construcția de noi centrale electrice, printre care unele cu capacități foarte mare, cum ar fi: hidrocentrala de la Ghiumuş din Armenia, hidrocentrala de pe cursul superior al râului Svir, lângă Leningrad, hidrocentrala Molotov de pe Kama, Ust-Kamenogorsk de pe Irtyş, cea de la Mingheciur și multe altele. În diferite regiuni ale țării, au început să funcționeze noi mari centrale electrice termice, înzestrate cu turbine puternice, de câte 100.000-150.000 kilowați.

Articol scris pentru „Veac nou” de acad. A. VINTER

Pe fluviul Volga, se mai construiește o altă centrală electrică puternică, lângă orașul Stalingrad. Nodul hidroelectric de la Stalingrad va da țării aproape 10 miliarde kilowați-oră de energie electrică pe an. Giganticele construcții hidrotehnice de la Stalingrad vor servi și pentru alimentarea cu apă a pământurilor sece-toase. Barajul hidrocentrală va ridica cu 26 m nivelul Volgăi și va forma un rezervor de apă lung de 600 km și lat de 30 km.

Anul acesta, va intra în funcțiune și hidrocentrala de la Gorki, siluțată tot pe fluviul Volga. Ea va aproviziona cu energie electrică ieftină marile întreprinderi de industrie chimică, metalurgică prelucrătoare, pielărie și prelucrare a lemnului, gospodăria agricolă, mijloace de transport și gospodăria comună. O parte din energia acestei hidrocentrală va fi transportată la Moscova pe linii de curent de înaltă tensiune.

În Siberia, Ural, Kazahstan și Caucaz, în republicile sovietice baltice și în multe alte regiuni ale țării, se desfășoară mari lucrări de construcție de hidrocentrală.

În R.S.S. Kazahă, pe fluviul Irtyş, se construiește hidrocentrala Buhtarma. Ea va da energie electrică minelor, fabricilor de aglomerare, întreprinderilor metalurgice din Altai și agriculturii din Kazahstanul ingreșean. Un baraj din beton armat va îngrădi cursul fluviului Irtyş și va forma un rezervor de apă cu o suprafață egală cu a celui mai mare lac din lume, cu a Baikalului din Siberia.

Au început lucrările în vederea folosirii uriaselor resurse hidroenergetice ale fluviului Angara din Siberia răsăriteană. Pe baza energiei electrice ieftine și a bogatelor resurse locale de materie primă, aici vor fi create puternice întreprinderi de prelucrare a aluminiului, întreprinderi chimice și de exploatare a minelor. Acum, este în plină desfășurare construcția lângă Irkutsk a primei mari hidrocentrală electrice de pe Angara. Ea va da cea mai ieftină energie electrică din țară. Hidrocentrala de la Irkutsk constituie doar prima etapă în folosirea resurselor hidroenergetice ale Angarei. Când acest fluviu vijelios va fi valorificat integral, el va da mai multă energie electrică decât toate centralele electrice ale Franței, Italiei, Belgiei, Olandei, Spaniei și Danemarcei luate împreună.

În U.R.S.S. a început să se folosească energia atomică pentru producerea de electricitate. În vara anului 1954, a fost pusă în funcțiune prima centrală atomică din lume cu o capacitate de 5.000 kw. În prezent, savanții și inginerii sovietici lucrează la crearea de centrale atomice electrice mult mai mari. Ei fac cercetări și în direcția folosirii energiei atomice în industrie, transporturi, agricultură. Unii savanți sovietici au propus o serie de proiecte pentru organizarea de explozii atomice puternice în lanțurile montane ale Siberiei centrale, pentru a se deschide râurilor siberiene drum către pusturile și semipusturile din Asia Mijlocie. Abundența căldurii solare și a umezelii ar da acestor fînturi lipsite de viață o nemaizădită fertilitate.

Potrivit calculelor făcute, peste 10 milioane ani, în Uniunea Sovietică se vor produce aproximativ 500 miliarde kilowați-oră de energie electrică, adică aproape jumătate din producția mondială de electricitate.

Moscova. Kremlin

In cinstea glorioasei aniversări

A devenit o prețioasă tradiție în Uniunea Sovietică întâmpinarea zilei de 7 Noiembrie prin succese deosebite în toate domeniile de activitate. În anul acesta, în preajma marii sărbători, s-au aprins lumina uriaselor hidrocentrală de la Kambayka, Narva, Kama și a fost zăgăzuită integral Volga la Kuibîșev. Au ieșit în aceste zile pe trezoru primele trenuri ale metropolitanelor din Leningrad.

Sînt impresionante depășirile de plan realizate de oamenii sovietici în întrecerea socialistă. Metalurgii de la Magnitogorsk au îndeplinit înainte de termen planul pe 10 luni, sporind față de anul trecut cu 5,5% producția de fontă, cu 11% cea de oțel, cu 8,4% cea de laminat și de economisind, prin reducerea prețului de cost, peste 22 milioane ruble. Petroliștii de la „Molotovneft” — Baku au pus în exploatare toate sondele părăsite. Constructorii de turbine de la uzina „Pergale” din Kaunas au hotărît să realizeze planul anual nu la 21, ci la 15 decembrie. Minerii de la „Cisteakovo”, regiunea Stalino, îndeplinesc planurile lunare înainte de termen, dînd pe zi cu 2.400 tone de cărbune mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut.

Terminînd lucrările agricole de toamnă, colhozicii desfășoară întrecerea pentru depășirea planului de produse predate statului. Astfel, colhozurile și sovhozurile din regiunea Vorosîlovgrad au predat peste plan 12,5 milioane de puduri de cereale-boabe; cele din R.S.S. Tadjikî au dat pînă de curînd cu 1.200 chintale mai multă lînă decît în anul trecut.

Nol case și cartiere întregi de locuințe au oferit patriei constructorii din Moscova, Leningrad, Kiev ș.a.

Succesele însemnate obținute în cinstea zilei de 7 Noiembrie constituie pentru oamenii sovietici un puternic imbold la lupta pentru îndeplinirea sarcinilor celui de al 6-lea plan cincinal (1956-1960) de dezvoltare a Uniunii Sovietice.

Pe aripile unui cîntec

Eram în a șaptea oră de zbor cu avionul de la Moscova spre Azerbaidjan, cînd unul din tovarășii mei de drum, care sta ore întregi lipit de geamul de lângă fîntulul său, îmi făcu semn cu mîna să privesc și eu în jos. Mă uitai, apoi mă întorsei nedumerit spre el.

— E mare... Sîntem doar de douăzeci de minute deasupra Caspic.

— De douăzeci și cinci de minute, mă corectă el cu îngăduință. — Dar privește încolo spre dreapta! Nu-i așa că se vede tîrîmul?

Tovarășul meu de drum, „descoperitorul” tîrîmului, fredona încet o melodie duioasă, tîrîgînată... „Cîntecul petroliștilor” — îmi dădu repede explicația și fredona mă departe, legîndu-și capul în ritmul lent al cîntecului.

Da. Cunoșteam acest cîntec și eu. L-am auzit de mai multe ori și la noi în țară, însă acum, în preajma locurilor de unde-și luase zborul, mi se părea tainic și cu înfășurări încă nepătrunse de mine, întocmai ca orașul acesta de pe Caspic, ce se desfășura și creștea brusc în față, de parcă am fi privit deodată prin lîntea măritoare a unui ochi.

Însoțitorul avionului, care ieși din cabina pilotului, ne anunță zîmbind: — Peste zece minute sîntem la Baku!

„Floare sub soare, iubită țară, pămînt de aur, Azerbaidjan”

Drumul de la aeroport pînă la hotelul unde aveam să fim găzduiți, l-am făcut cu un autobuz „Z.I.S.”, confortabil.

Orașul, cu un pronunțat specific orientat, ni se înfășoară în imagini cam neobișnuite pentru noi. Multe din clădirile pe lingă care trecem sînt ornamentate cu arabescuri în piatră, și cu acoperișuri dominale de cupole impunătoare. Străzile sînt destul de înguste și pavate cu pietre dreptunghiulare și rombice. Oamenii pe care-i vedem pe stradă au pe ei haine europene, însă mulți poartă pe cap lesuri asemănătoare cu cel al soferului și cămăși cu broderii naționale. Dintr-un început am remarcat numărul foarte mare al copiilor. Cei mai mulți din ei sînt zîzîi, oșoși, bine făcuți și de o vioiciune nemai-pomenită.

După cîteva ore de odihnă la hotelul „Inturist”, am pornit să colîndăm prin oraș. La îndemnul tovarășilor care ne însoțeau, am vizitat mai întîi partea veche a orașului, urcînd cîteva coline, presărate cu grădini de pomi fructiferi și o bogată vegetație sălbatică, proprie acestui finut călduros.

Cu cîteva zeci de ani în urmă, înainte de instaurarea puterii sovietice, Baku nu sîmna de loc a grădină. Despre orașul Baku, de altădată, Gorki scria: „În mijlocul haosului de sonde petrolifere, stăteau lipite de pămînt, construite în grabă din piatră roșcată și cenusie necioplită, cabane lungușele și joase pentru muncitori, care semănau foarte mult cu locuințele oamenilor din epoca preistorică... Nici o floare în pervazurile ferestrelor, iar în jurul caselor, nici un petec de mătăsă acoperit cu iarbă, nici un copac, nici o plantă...”

Pierdînd în contemplația tabloului cel-oferea orașul, de la înălțimea pe care eram, am rămas în urma grupului, care ajunsesse pe culmea uneia din coline, dominată de o statuie uriasă. E statuia neînfățișatului luptător comunist S. M. Kirov, care în primii ani ai puterii sovietice, din însărcinarea C.C. al Partidului bolșevic, a desfășurat în Azerbaidjan o minunată muncă de organizare a economiei, de luminare a oamenilor.

Pînă seara tîrziu ne-am plimbat prin oraș. Una din cele mai frumoase părți ale lui este Piața Stalin. O piață întinsă, împrejmuită de copaci, în mijlocul căreia se înalță Palatul guvernului, o clădire de o rară frumusețe, un monument clasic al stilului arhitectural azerbaidjan. Am văzut zeci de cartiere noi, clădite pentru muncitori și funcționari, am trecut pe lingă minunate parcuri, scuaruri și grădini. Ne-am oprit puțin la Palatul pionierilor, tot o construcție nouă. Lîngă el, era aproape terminată clădirea unei noi biblioteci publice. Am trecut apoi pe lingă vilele de pe malul mării, care sînt puse la dispoziția oamenilor pentru a-și petrece aici timpul liber, concediile de odihnă.

În cursul vizitării orașului, ne-a atras atenția numărul mare al magazinelor, și belșugul de mărfuri alimentare și textile din ele.

Am ajuns la hotel doar seara pe la

nouă și încă nu vizitasem decît o parte a orașului. După masa de seară, am făcut o scurtă raită pe malul mării. În parcul din apropierea hotelului, am ascultat, așezat pe o bancă, cîteva melodii azerbaidjane, cîntate în surdina de un grup de băieți și fete. De la ei am auzit pentru prima oară în limba azerbaidjană și vestitul cîntec al petroliștilor. Am stat aici, lîngă grupul acesta de tineri veseli, pînă aproape de miezul nopții, cînd apu Caspicul devenise de un mov închis, cu sclăcirile negre de parcă țîțele din a-dincurile ei s-ar fi revărsat încetul cu încetul pe fața ei liniștită.

„Din străfund, petrol vom scoate — negrul tău ocean”

Sîntem pe mare cu autobuzul care a fost pus la dispoziția noastră. Nu gresesc. Drumul îl facem pe mare, nu cu vaporul sau cu barca cu motor, ci cu mașina care înaintează pe un „drum” făcut pe deasupra apei, o estacadă de 40 km, ce leagă între ele așezările petroliștilor care extrag pătura — bogăția națională a Azerbaidjanului — din fundul Mării Caspice. Am citit de multe ori despre sondele de pe mare, am încercat și mai înainte în țel și chip să-mi imaginez munca sonderilor de aci. Una e însă să citești, și alta să vezi cu ochii tăi această minună a tehnicii, această dovadă de necontestat a îndrăznelii pasionate cu care oamenii sovietici reușesc să supună natura și să-i smulgă bogățiile spre binele și prosperitatea patriei lor. Iată sondele de pe mare! Despre cele care se află mai la depărtare, ai impresia că — contrariu principiilor de fizică — plutesc într-un mod miraculos deasupra apei. Pe cele apropiate, le poți observa mai atent. Sînt așezate pe niște platforme metalice solide, fixate prin niște scheleturi metalice speciale de fundul mării. Mi s-a povestit că organizarea schelei, instalarea utilajului nu a fost o treabă ușoară și a pus serios la încercare curajul și priceperea constructorilor. Închipuți-vă pe oamenii aceștia lucrînd în ploaie și în vînt, rezistînd capriciilor mării, stînd la postul lor chiar cînd furtuna se dezlănțuie cu putere oarbă, nimicitoare. Imaginați-vă — așa după cele ce ni s-au istorisit — tabloul unei incendii de mare cînd timbele de foc ale petrolului de pe fața apei — aprins de vînturile soarelui sau de scintila fulgerului — se apropiau de primele construcții cu pericolul mistuirii, al zădărnirii unor eforturi uriașe. Era nevoie de o simțire mare încordare a eforturilor, de și mi multă bărbăție, de și mai mult curaj... Și furiile au fost stinse, furtunile au fost înfrîntate.

Constructorii erau oameni sovietici. Rezultatele le vedem. Sînt în fața noastră. O uzină complexă pe apă, locuințele amenajate cu mult gust, cluburi, magazine, instituții medicale. Am stat de vorbă cu cîteva muncitori și tehnicieni petroliști despre munca lor, despre metodele avansate de lucru pe care le aplică. Acolo, lîngă sondele de pe mare, l-am cunoscut pe maestrul Ahmet E. un tânăr cînd, cu fața deschisă, copilăroasă încă (n-are mai mult de 22—23 ani), dar cu cîilă însuflețire ne-a vorbit despre înocăritățile sovietice în domeniul forajului; sub apă, de tehnicitatea înaltă a utilajului petroliștilor ce se construiește la Baku și acest fel din fărîte capitaliste! Mi s-a fost greu să-i urmăresc explicațiile tehnice; am înțeles, totuși, un lucru esențial: că, dacă constructorii schelei au muncit cu eroism și abnegație pentru a instala și adăpta utilajul la construcțiile specifice extracției pe mare, petroliștii continuă cu același eroism, cu aceeași dragoste de patrie operă începută, spre cîntec și puterea Țării Sovietice, spre cîntec și înflorirea Azerbaidjanului.

Infloritoarea viață culturală a orașului

Cîteva seri de-a rîndul, am fost vizitatori nelipsiți ai sălilor de spectacole din Baku.

Intr-una din aceste seri, am asistat la reprezentarea unei opere eroice azerbaidjane, „Eroii” inspirată din trecutul istoric al poporului, opera oglîndindu un episod al luptelor duse de nordul împotriva asupritorilor. Conducătorul tîrîmului răscoluți contra iugului și tiraniei era

interpretat de un artist foarte talentat, care-și trăia rolul cu o intensitate cu adevărat emoționantă. Un activist al Consiliului sindical republican, care stătea lîngă mine, îmi sopli că artistul are peste 70 de ani. Observîndu-mi probabil mirarea (artistul de pe scenă în nici un caz nu părea să aibă mai mult de 40—45 ani) îmi spusese că interpretul rolului principal are într-adevăr vîrsta aceasta înaintată, dar nu se poate despărți de scenă. Îl cheamă Bül-Bül — ceea ce în limba azerbaidjană înseamnă pruițete. I s-a dat încă din tinerețe acest nume, pentru vocea lui frumoasă.

Am avut prilejul să cunoaștem pe încă cîteva frunțiși ai vieții culturale din orașul Baku. Am petrecut ore plăcute în tovarășia prietenului Niazi, de două ori laureat al Premiului Stalin. Cînd am făcut cunoștință cu el, spre marea noastră surprînzătoare, „ne-a luat pe rominește”:

— Bună ziua, tovarășii! Cum vă place la noi?

Niazi vizitase anul trecut țara noastră, cu ocazia Lunii prieteniei romino-sovietice, și a „prins”, cum spunea el, ceva din limba romînă. Ne-a vorbit de multă plăcere de zilele petrecute în țara noastră, de înflînrile cu oamenii de artă, cu iubitorii de muzică. „Romînia este o țară frumoasă, cu oameni harnici și care iubesc arta”, ne-a spus el, în rominește.

Niazi ne-a povestit multe lucruri interesante despre viața cultural-artistică a orașului Baku. Este un puternic centru cultural, cu zece teatre, numeroase palate de cultură, cu zeci de școli de toate gradele (numai institute de învățămînt superior sînt 11), ca să nu mai vorbim de cluburile de ne lîngă întreprinderi, de bibliotecile publice, de muzee, de expoziții.

Am vizitat și noi Institutul industrial, unde ne-am întreprins îndelung cu profesorii și studenții. Condițiile de studiu sînt excelente. Institutul are numeroase laboratoare, biblioteci, săli de experiențe și expoziții interne. În acest institut, și-au terminat studiile aproape 10.000 de ingineri petroliști.

În cursul vizitării orașului, ne-am oprit de multe ori în fața librăriilor. În vitrine, alături de lucrările clasice, de operele lui Tolstoi și Gorki traduse în limba azerbaidjană, am văzut cărți ale autorilor azerbaidjani în limba rusă. La o bibliotecă publică pe care am vizitat-o am zărit pe un raft o carte afi de cunoscut și îndrăgît de noi: „Mîntrea Cocor”, în traducere rusă...

Am remarcat marea atenție care se dă valorificării a tot ce a fost înaintat și valoros în cultura națională a Azerbaidjanului, de-a lungul veacurilor. În acest sens, deosebit de grăitor este Muzeul Ni-zami din Baku. Aci, pe lîngă diferite documente privind viața și creația lui Ni-zami, mare poet și gânditor azerbaidjan din secolul al XII-lea, găsim nenumărate mărturii ale dezvoltării civilizăției omenești încă din timpurile cele mai vechi.

Numeroase obiecte de piatră șlefuită și de metal expuse aici amintesc de diferite perioade ale apariției și perfecționării uneltelor de lucru — perioade care uneori au durat sute și chiar mii de ani. Încă cu cîteva sute de ani înainte de era noastră — dovedesc exponatele — în Azerbaidjan se cunoștea meșteșugul prelucrării metalelor. Muzeul Ni-zami îi dă totodată vizitatorului o imagine adevărată asupra formării națiunii azerbaidjane, asupra luptelor pe care le-a dus poporul în decursul istoriei sale împotriva năvălitorilor străini, a tranilor.

Majoritatea acestor cercetări asupra istoriei Azerbaidjanului au fost făcute în anii puterii sovietice de către oamenii de știință din Azerbaidjan, cărora li s-a acordat tot sprijinul în această direcție. „Ca niciodată, astăzi, poporul azerbaidjan are posibilitatea de a cunoaște trecutul istoric al țării sale, de a-l aprecia, de a urmări soarta oamenilor simpli de-a lungul veacurilor. Aceasta îi dă și mai multă puteri în înălțirea prezentului și viitorului; și, care și se înfășoară frumos, nespuse de frumos, ca de altfel fiecare din popoarele sovietice”.

Aceste cuvinte mi le-a spus un student din anul IV de la Institutul industrial. Bunicul lui fusese sergior. Pe vremea aceea, străbunul adevărat al țării erau Nobel și Rockefeller. Părinții lui au fost muncitori. Tatăl zărua, mama șlefuitoare. Astăzi tatăl său este înclășnat în istorie, mama e doctoriță, iar el va fi inginer...

La masa tovarășească, la care ne-am luat rămas bun de la tovarășii care ne-au găzduit cu o ospitalitate nespuse de mare, Bül-Bül ne-a cîntat „Cîntecul petroliștilor” în limba azerbaidjană. Nu înțelegam cuvintele, dar modulățile vocii sale, gesturile, privirea ochilor săi sugerau parcă imaginea pămîntului de aur, a nerîsîrșitelor lui bogății...

— Ați înțeles ceva? — ne întrebă Bül-Bül, terminîndu-și cîntecul.

— Totul — l-am răspuns.

Și nu exageram.

EUGEN POP

Familia Polovțev

Cu ultimele puteri, soarele de toamnă incendiază orizontul. Pe strada principală a Harkovului — bulevardul Sumski — fremătă o mulțime de oameni veseli și zgomotoși care se plimbuă, intru în restaurante, în teatre și cinematografe. Eram invitat la familia Polovțev, pentru a sărbători împreună ziua de 7 Noiembrie. Cum era încă devreme, mergeam fără nici o grabă. La un moment dat, atenția mea fuseseră atrasă de o crîmpă de discuție.

— Îți mai aduci aminte, Olea, cum arăta Harkovul după război?

— Îngrozitor! Mormane de ruine se ridicau pretîndîni. Și acum, uită-te!

Olea întinse brațul într-un gest larg, urînd parcă să cuprîndă mulțimea, orașul măreț și strălucitor în hainele lui de sărbătoare.

Este foarte greu să închipui că pînă nu de mult, grămizi de ruine se înălțau în locul acestor clădiri care se disting prin măreție și frumusețe gingașă, împodobite cu coloane albe, suple și grațioase, cu fațade acoperite cu plăci de ceramică, pe care sînt încrustate măiestrit modele naționale ucrainene. Vitrinele magazinelor străluciau în bogăția de nuanțe și culori a asfințitului.

Pe Mihail Sergheevici Polovțev îl cunoașteam dinmăine, la demonstrația oamenilor muncii din Harkov. Coloanele noastre au defilat alături. Este inginer, șef de secție la uzina de tractoare.

Ne-am împrietinit după primele fraze schimbate, și încă în așa măsură, încît la despărțire Mihail Sergheevici mi-a spus de cîteva ori:

— Devi deseard ești musafirul nostru. Te așteptăm. Nu uita adresa: bulevardul Sumski 147.

Blouci cu nr. 147 este o clădire nouă, mare, elegantă și ultramodernă. Cînd am sunat la ușa apartamentului locuit de familia Polovțev, m-a întâmpinat o larmă de voci vesele.

Luîndu-mă de braț, Mihail Sergheevici îmi făcu cunoștință cu fiecare în parte. Am aflat că în casă se găseau patru generații Polovțev. Capul acestei familii numeroase este bătrînul Mihail Ivanovici. Urmează cei doi fii ai săi, dintre care Sergheie, Mihailovici este tatăl lui Mișa Polovțev, apoi copiii acestora — Mihail, Olga, Viktor, Boris și Nina și în sfîrșit micuții Pelea, Tanea și Serioja — ultimul al lui Mihail Sergheevici.

— Și cum în afară de Nina toți sîntem căsătoriți, numărul înuțărilor majori și minori s-a urcat la 18 persoane — încheie rîzînd Mișa Polovțev.

Familia Polovțev mă atrase îndată în veselia ei. Ne distram de minune. În holul spațios se dansa.

Curînd, gazda ne invită în sufragerie. Pe mesele frumos aranjate și împodobite cu flori, se găseau tot felul de bunătăți. Bătrînul Polovțev și soția sa, Praskovia Grigorievna fuseseră poțiiți ceremonios în capul mesei.

Pe nesimțite, Mihail Ivanovici Polovțev deveni figura centrală a serii. Povestea cu un farmec deosebit tot felul de întâmplări de care a avut parte în viața lui. Azea bătrînul în statura lătinică, în barba albă, imbelșugată, în vorbirea dulce, domoală, un aer de vechime impunătoare și, totodată, de nescăpată tinerețe.

— Pe Artiom — sub numele ăsta activa F. A. Sergheev — l-am cunoscut personal, în 1917, la un miting.

Bătrînul făcu o pauză și-și trecu palma aspră peste fruntea înfierbîntată. Se lăsase o tăcere deplină. Poate că Polovțevu cunoștea un timp pe această, dar ascultau absorbîți cu totul.

— Era pe la sfîrșitul lui august 1917 Artiom — care era conducător de orga-

nizații bolșevice încă din 1905 — se duse cu un grup de tovarăși la parcul al șaselea de artilerie unde trebuia să aibă loc un miting al soldaților. Ofițerii nu-l lăsară să intre. Dar Artiom nu-și pierdu cumpătul. El se sui pe un stîlp de telegraf din fața porții și începu să citească cu glas tare și să explice o broșură de-a bolșevicilor. Atrăși de cuvîntarea lui Artiom, soldații îi dădură la o parte pe ofițeri și ieșiră în stradă. Se adună o mulțime uriașă. Toți luară parte cu ardore la miting. Fu atunci votată o rezoluție bolșevică. Eu mă aflam chiar lîngă stîlp.

— Mișkatka lucra atunci la calea ferată din Harkov — interveni îngîndurată Praskovia Grigorievna.

— Da. Și am fost mobilizat și eu împreună cu alți muncitori, de organizația bolșevică, pentru a face agitație pe străzile orașului. Ce zile au fost... Iar în octombrie am luptat cu arma în mînă.

M-am uitat cu admirație la această mare și unită familie a Polovțevilor, strînsă în jurul bătrînului care și-a pus umărul puternic la dărmarea lumii vechi și construirea celei noi. Mihail Ivanovici ne-a vorbit mult despre zilele Revoluției.

— Și acum, uite, am apucat și eu comunistă. Poți spune că familia noastră a străbătut drumul pe care a mers întreaga țară. Eu, muncitorul analfabet, care-mi țirosem vîlaga și tinerețea prin fabricile capitaliștilor, am azi „nepoți ingineri și profesori universitari cu case și automobile proprii. Ce să mai vorbim! Ducem o viață imbelșugată, cultă. Cîi despre strănepoți... pe ei îi așteptăm zilele de aur ale comunismului.

Zicînd acestea, Mihail Ivanovici Polovțev îmi strînsu cu dragoste la piept pe micuțul Serioja, care ridea fericit și-și agita minușele fragede.

CEZAR MIHALEA

In acele zile...

ION MARIN SADOVEANU

R. T., ziarist la ziarle democratice, sublocotenent de rezervă în primul război mondial, rănit în front, a petrecut câteva luni din toamna lui 1917 la Iași prin spitale și prin diferite cercuri românești. De prin să vadă și să noteze și mai ales ducind cu el o fiertură și o indignare împotriva multor stări de atunci, a consențat observații vii în legătură cu evenimentele vremii, în legătură cu ecurile Marii Revoluții din Octombrie.

Transcriem câteva file din Jurnalul sublocotenentului de rezervă R. T.

28 octombrie stil vechi 1917. Iași. Din gură în gură s-a zvonit de câteva zile prin tot spitalul că în Rusia se petrec lucruri mari. Nici o gazetă n-a putut pătrunde până la noi și mă întreb de ce? Să fie o măsură de precauție a administrației? Singurul meu informator e Petreche, ordonanța mea. El, când îl trimit după țigări, adună vestile și vine cu ele în cioc.

— Răseală mare, domn sublocotenent, toată Rusia fierbe. Da' se zice că au biruit! Și ochii îi lucesc ca la pisici. Gazetă, i-a fost și lui frică să-mi aducă. Pentru că să-mi întregesc o idee singur nevoit să fac legături și deducții... Mi s-a lăgăduit că peste o săptămână îmi dau drumul.

29 octombrie 1917. Azi am un element nou. Profesorul doctor, mare dihanie liberă, vorbește liber despre revoluția „de acolo”. Zeflemește. Când s-a apropiat de patul meu, mi-a rostit drept în față:

— Ce zici, mă, revoluționare? Inca o revoluție? Ce, ai căpatat? Las' că o să vadă ei! Și s-a deșertat cu toți felcerii și cucoanele care se uitau în gura lui, zimbău subțire și dădeau din cap în semn de aprobare. Singurul lucru de seamă pe care l-a spus a fost că de marți, într-o săptămână îmi dau drumul. Rana s-a închis. Mai am numai greutăți la respirație.

30 octombrie 1917. Informația mi s-a întregit și mai mult. A venit o doamnă de la palat să ne aducă țigări. Era întrecută și grăbită. Și deoarece toți bonavii seamănă între ei, în hălele lor, doamna plină de demnitate, dar cu gesturile risipite din cauza unei panici de care era cuprinsă, nu s-a putut ține și a vorbit pe franțuzește cu Secudarul. N-avea de unde să știe că eu încep. Îi spunea că lucrul este foarte serios; că regimete întregi revoluționare ruse părăsesc frontul; că învăluiesc Iașiul; că armata de a noastră nu prea avem la îndemână și că „auguștii stăpîni” se cam tem. Că la palat „nous sommes sur le qui vive”, adică stăm cu sufletul la gură! Nu știu dacă m-o fi văzut zîmbind, dar știu că m-a sărit, făcându-se că vorbește foarte aprins cu medicul. Nu mai pot sta locului. L-am trimis pe Petreche să vadă unde-ar fi un locșor și pentru noi. De data asta s-a întors cu gazetă. Nu prea sînt multe amănunte, dar mi-au dat seama de uriasa înfăptuire și biruință de la Petrograd. Mă interesează mai ales Decretul din 26 octombrie, despre pace, dat în rezoluția în gazetă.

7 noiembrie. Înșfîșit, după ce m-am perpelit ca un pește pe uscat am ieșit. Petreche mi-a găsit mie o odăiță prin spatele mitropoliei, iar lui un culcuș pe o ladă, în bucătărie, la niște pensionari. Trece o zi grea plină de fmi fac formalități.

8 noiembrie. Primul meu drum a fost spre Teatrul Național. Acolo sălășluiesc parlamentul și am aflat că astăzi e ședință. De la intrare mă întinsec cu multe cunoscuțe de la București, de pe culoarele Camerei și de prin restaurante. Unii mă salută, alții îmi întorc spațele. (Asta e în legătură cu manifestația de pe străzile Iașilor de la 1 Mai, la care am luat și eu parte, alături de fostul meu profesor moș Stă. Pentru asta eu am fost trimis pe front, unde am și fost rănit, iar el la închisoare. Trebuie să mă interesez unde e și când i se judecă procesul). Rătăcesc prin spațele lojilor; bag nasul și pe la bufet. Tot așa și tot așa, pe care-l știu de pe când eram reporter. Astăzi însă se string în grup „mamelucești” și-mi aduc aminte de vechia definiție: „Mameluc parlamentar este o ființă fără cap, care trăiește de preferință pe lângă banca ministerială”. Totuși, azi sînt aglații. Și fără să vreau mă întinsec cu un vesil parlamentar de Brăila.

— Mișei, domnule, mișei, îmi strigă, pe cît îl îngăduie astmul, cu un fel de convingere și continuitate, de parcă am urma o convorbire începută la București.

— Cine sînt mișei, domnule deputat?

— Ce, cați din lună, dumneața? Eu credem că ești gazetă. Rușii, domnule, rușii! Auzi, fac pace separată.

— Au propus o pace democratică tuturor popoarelor, după alte știri...

— Nu mai spune? Da' cine stă de vorbă cu ei? Anglia și Franța? Da' de unde? Așa zic și eu aliați! Și întorcîndu-mi spațele, se îndreptă biruitor înspre bufet. După doi pași se întoarce:

— Crezi că lumea o să stea așa cu brațele încrucișate, privindu-oi cum își fac de cap? Ai să vezi dumneața! Și de data asta plec definitiv. M-am uitat îndelung după el să-l văd cum poartă pociola de „Cașalot al consilierilor de administrație” sub care era cunoscut în toate redacțiile din București. Și m-am convins că o poartă bine.

12 noiembrie. De cînd am ieșit din spital mă hrănesc invariabil la „Zimbru”. Într-un colț al pieții Unirii, cu brînză de burduf pe care într-o zi o mîncă cu mămăligă, iar în alta cu chiftele de cartofi. Întinsec acolo colegii vechi din presă. Toți sînt de acord că puterile occidentale nu vor tolera să prindă chiag noul stat revoluționar din Rusia. Cei mai îndrăgii mărturisesc că au informații tainice despre formații antirevoluționare, armate întregi, îngrijite și finanțate din Apus.

— Au să vadă pe dracu', amicitia dumitale îmi spun ai de la gazeta guvernamentală. Pentru că uru ca lupii, sînt considerat un porcivnic, aproape un dușman. De la un coleg mai bătrîn află în cele din urmă de „rostul” lui moș Stă. A fost trimis după diferite formalități procedura se fi judecat de Curtea Marțială de la Boțoșani. Așadar, acio am să-l gădesc.

14 noiembrie. Conșilier medical și timpului începe să mă poartă prin orașul asta chinat de război prin fel de fel de locuri. Peste tot nu

mai mizerie și boli, ceea ce nu împiedică anumite figuri să apară regulat la ora aperitivului pe Lăpușneanu. Pe la 12, la Tufii se scot niște plăcînțoare cu miere. Le pîn-de-se, nemincat cum sînt, de citeva zile. De cum se aduc însă tăvile, se și consumă. Azi au mai rămas două. Le-am văzut prin ferestre. Dar dină să intru și să ajung la multe dorile bunățăți, un domn mic, rahitic și cu capul mare, cu monoclu, ghețe albe și molcom, înfrînd după el o jăvră de mops negru cu scurteică, înfige un cuțit în prăjitură și dă să le întindă cătelușul pe amîndouă. Eu mă apropii și îi iau plăcînțele din virful cuțitului. Domnul tipă. Vin vînzătoare și sar în ajutorul lui. Se vede că e un domn important și client bun. Domnul înfrînd mîna spre ultima plăcînță. Eu îl pocnesc peste mîna. El tipă. Eu înghit și ultima bucată și ies, după ce arunc banii pe teighea. La „Zimbru” am fost primit și cu ovali și cu huiduieli. Abia aci am aflat că domnul rahitic era prințul O., mare moșier și membru al „Jochei Clubului”.

15 noiembrie 1917. După înfîplirea de ieri, un coleg îmi spune în timpul mesei:

— Tu ai scris și versuri pe vremuri. Trebuie neapărat să te mai silitezi. Al să mergi cu mine la un salon literar... Numai lume subțire! Ai să vezi. Sînt și elvia nobili ruși refugiați...

18 noiembrie 1917. Mă las dus de amicul meu la ceea ce ar trebui să fie noile mele cunoștințe. Se pare că e o doamnă sus pusă cu legături la palat. Ea și-a păstrat obiceiul reuniunilor mondene și aci, în Iași refugiu-lui. Urcăm într-un cenușiu de înserare în care ninsoarea pornită azi dimineață se întefește. Viscoleşte cu hărnice albind orașul, domolindu-l zgomotele. Sus de tot, pe strada Romînă, într-o casă încăpătoare, ne oprim. Ferestrele sînt luminate la toate ca-turile. De cum intri, nici n-ai mai zice că ești în război. Miros de parfum și de poame, masă întinsă cu argintării și cristaluri. Se umblă în virful picioarelor. Cineva recită în salon. E vorba de Versailles, de grupul Lafont și alte mitologice evocate de poet. Cînd tece, toată lumea aplaudă. „Cașalotul” și el aci. În pauză, la bufet. Nu știu cine reamintește că toți sîntem în război și Rusia e plină de revoluție. (Fierște, toată conversația se poartă în franțuzește). Atunci o voce suavă de femeie se aude.

— E contesa Olga Nikolaevna! Îmi spune colegul meu, dîndu-mi cu cotul. Contesa, o femeie înaltă, elegantă, lămurește și liniștește asistenta...

— Revoluția? Un coșmar, doamnele și domnii mei, care trebuie să treacă! Și va trece. Nikolai Mihailovici, tatăl meu, generalul, ne asigură... Și cînd tatăl meu spune o vorbă, așa e... E adevărat că mai trebuie mulți oameni sacrificați, dar acesta e prețul fericirii... Și contesa, într-o îmbă-tare, exaltată, se avîntă într-o imagine de dincolo de lumea aceasta. Toți se lasă entuziasmați și aplaudă. Contesa face elvia pași, deschide o ușă, și descoperă un tablou. Contesa lămurește titlul tabloului. „Pornire metafizică” de Ciurlanis. Din latura de jos se închide un braț robust de atlet care se agață și un pumn puternic de un cer instalat și trage să-l rupă. Cerul se sîrșie ca o stofă și luceferii curg de-a lungul brațului... Am ieșit tiptil și îngrețosat de la această reuniune. Afară am găsit o noapte de iarnă cu ninsoare și citeva felinare care băteau în suflarea vîntului. Am orbecat pînă ce am dat în Sărărie și pe strada pustie am coborît înspre oraș. Aveam în mine ca un fior de dezgust și de deznădejde. Deodată văd prin mijlocul străzii ceva greu urcînd încet la deal. Nu lămuresc bine prin neguri. Mă opresc sub un felinar și aștept. Nelămurit mușuroi începe să se precizeze. E o sanie acoperită cu o pînză, trasă de doi cai țărănești și minată de un soldat slab și prăpădit, înghesuit și pierdut în faldurile unei mantale, mai mare decît el. Sania se apropie încet și intră în cercul de lumină al felinarului. Din cînd în cînd, soldatul își îndeam-nă caii cu glasul moale. Sania trece și deodată o răbunneală de vînt se întoarce și o descoperă. E o grămadă de cadavre — exantemați de bună seamă — pe care micul infanterist îi duce de la un spital în spre o groapă comună. E o învîlmășeală de mîini și de picioare, nelămurit, un nod de cernuri întepenite care-mi amintesc de Infernul lui Dante. Sania trece încet pe lângă mine. Și în bătaia luminii iau seama că a-tin-nă ceva din ea, prin pubelea albă, nouă și aflată a zăpezii. E ca o greblă sau ca o frînă. Mă uit mai bine, fac un pas, mă aplec și mă trece un fior de groază. O mișcă închisă își roade cele patru degete de mijlocul drumului. Și din mersul pierdut în

neguri al găiniei rămîn în urmă patru dre lungi, vinete, prin albul zăpezii... Vîntul se umflă ca un burduf în jurul meu și-mi smulge mantaua. Mă închei și pornesc. Mi-e frig. În urechi mi sună cuvintele contesei că mulți oameni vor mai fi sacrificați ca preț al fericirii și aud grohăitul scosit al „Cașalotului”... Sînt bucuros că-mi sueră crivățul în urechi; așa poate n-am să mai aud nimic...

23 noiembrie 1917. Iată-mă întors la Boțoșani. A fost greu, dar am izbutit. L-am văzut pe moș Stă și asta mi-a dat puteri. Neclintit în convingerile lui de bătrîn luptător și nebiruit de astmul care-l îneca. Am mituit în dreapta și în stînga și am putut să stau de vorbă cu el un sfert de oră. Știe tot ce se petrece în Rusia; e mai bine informat decît mine. Nu știu însă cînd i se va judeca procesul. De altfel, rezultatul nici nu-l interesează.

— Se înșală amarnic, mi-a spus cînd l-am povestit toate cele văzute și auzite de mine. Se înșală și aștia de aci, și ai din s-răimă-tate dacă cred că vor mai putea dărîma s-apinerea poporului în Rusia nouă. N-au să facă decît să curgă sînge și să se înroșească puteri care ar fi fost de folos. Tu să aștepti clipa și să crezi. Lasă-i pe ei să se prăbușească. Oricît ar trece, tu să fii gata să primești înfăptuirea, eliberarea cea mare ca și cum mine s-ar săvîrși... Cînd ne-am despărțit, am simțit că e pentru totdeauna și i-am sărutat mîna.

24 noiembrie 1917. A dispărut Petreche. De ieri, de cînd m-am întors, nu mai pot da de rostul lui. La „Zimbru” discuțiile se fac tot mai aprinse. Partizanii intervențiștilor din Rusia, apoloșii contrerevoluționarilor sînt tot mai siguri de ei și de izbînda lor. E adevărat că au argumente puternice citeodată: tot ajutorul material al occidenta-lilor; priceperea militară a generalilor; starea precară, din toate punctele de vedere a luptătorilor revoluționari... Și totuși eu simt parca o putere care stă undeva și va salva revoluția. Nu am amănunte, nu știu pe ce să mă întenez, dar asta e credința mea... Poate e ieșită din via împotriva „Cașalotului” și altora ca el, poate din prostia și fosele ce le înfîlșesc în toate părțile, poate și din cuvintele profesorului care lărași-acum ca și întodeauna, a aruncat semnele în mine, poate și din amintirea sîniei acele-lia lugubre și atîtor sacrificați.

26 noiembrie 1917. Abia astăzi a apărut Petreche. El, aldată g'lumeț și limbut, acum face și nu vrea să-mi dea nici o lămuri-re despre lipsa lui.

27 noiembrie 1917. Am primit adevărate o înștiințare scrisă prin care mi se revocă ce mi-a mai rămas din concediul medical, și mi se ordonă să mă prezint la regiment.

— De ce, domn sublocotenent? mă întrebă Petreche cînd îi comunic hotărîrea că o să ne întoarcem la regiment. Ce, crăpă-te de sănătate? — Eu am bănuiele mele și îi spun și lui Petreche. Sigur că aici e mîna prințului O. după incidentul ce l-am avut și de bună seamă și informații binevoitoare de ale colegilor în urma discuțiilor de la „Zimbru”. Lui Petreche îi sticlesc ochii. Se frîmîntă. Cînd mă privește, cînd aruncă lucruri în lada de campanie, deodată se oprește și-mi spune iute, de parcă i-ar fi teamă de cuvinte:

— Dați-i dracului, domn sublocotenent! Nu vă mai duceți!

— El îl privește cu asprime și Petreche tace și iese din odaie.

29 noiembrie 1917. Am coborît în gara G. Mai avem elția kilometri pe jos, prin ză-padă, plină unde regimentul nostru s'ă în refacere. Drumul e greu și înolăm și eu și Petreche prin nămeți. Deodată, se aude un cîntec larg, molcom, cuprînzător, din multe, foarte multe glasuri. Crește ca o putere ce se apropie. Și după o perdea de crîng desfrunzit apare o coloană masivă de soldați ruși pășind încet în direcția opusă frontu-lui. N-au arme la el și se mișcă puternic, toți deodată în mantalele lor calenii de par-că pămîntul însuși s-ar fi pornit. Trece ne-grăbiți pe lângă noi. Cîntă și suieră ascuțit și rupt. Din cînd în cînd un glas subțire de tenor cîntă pe sus un fel de strigături și îi răspund coruri puternice, baritonale, bine armonizate. În liniștea cîmpiei se aud bățiile ritmate ale cizmelor. Ne oprim o clipă și privim. Apoi ne luăm și noi drumul în sens invers. După elvia timp, Petreche îmi spune:

— Domn sublocotenent! La așa e pace și noi o luăm de la început! N-am răspuns nici un cuvînt și m-am lăsat furat de gin-duri.

2 decembrie 1917. De cînd ne-am întors, Petreche se ceartă cu toată lumea. E un model de indisciplină și revoltă. Ieri a fost scos la raport pentru că s-a pus rău cu un plutonier pentru bordeiul meu.

3 decembrie 1917. Azi noapte nu mi-a fost bine. Mă sulocam. Petreche a stat toată noaptea lângă mine și m-a vegheat. Mă privea lung și cu judecăți. Azi e și ză-grea pentru el. Va fi judecat și pedepsit de bună seamă. Am încercat să intervin. N-a folosit. De altfel și eu sînt bătut de idei revoluțio-nare. Un camarad ieri mi-a și spus, în treacăt: „Cum e turcul și pistolul... De două ore e zarvă mare. Pe trache a dispărut iar. Colonelul m-a chemat la el, a fost aspru cu mine, l-am spus că nu-i pot da nici o informație și mi-a strigat în nas că sînt un element rău.

8 decembrie 1917. Petreche nu s-a mai întors. I se fac formele. El vor da în judecată pentru dezertare. Acum înteleg lămuriți pe unde a fost Petreche atunci la Iași, cînd a lipsit. Pe moș Stă nu-l cunoaște, dar era vrednic să-i fie ucenic. De acum sînt sigur că n-am să-i mai văd nici pe unul nici pe celălalt.

O imagine sugestivă a înfloririi Statului Sovietic

— Expoziția „Avîntul construcției pașnice în U.R.S.S.” —

Zilele acestea, cetățenii Capitalei vor a-vea prilejul să viziteze sălile expoziției „Avîntul construcției pașnice în U.R.S.S.” deschisă în sala din B-dul Magheru.

O ROTONDA FERICIA

Sala de la intrare, ornată cu flori cu statură, tablouri și drapelul anuntă poemul marej pe care îl va povesti marea rotondă unde ve pătrunde peste citeva clipe.

Și iată că ai ajuns: te află în partea centrală a expoziției. Scăldată în lumină, se înalță o cupolă de marj d'ensiuni care cuprinde cele două etaje ale expoziției. Pe laturile cupolei scîpesc stemele celor 16 republici uniunale.

Pe frontispiciul rotondel se află o inscripție cu litere roșii: „La temelja succesor

agriculturii sovietice. Cu ani în urmă, V. I. Lenin a arătat că „singura bază materială a socialismului poate fi marea industrie de mașini capabilă să reorganizeze și agricul-tura”.

În sălile agriculturii, pe diferite panouri, citești cum s-a realizat această indicație le-ninistă. Unul dintre ele înfățișează o ade-vărată mare de tractoare: este parcul de expediție al vesticii uzine din Stalingrad. Și pe fondul miilor da mașini agricole, cit-rele devin cuprînzătoare ca niște simbo-luri: dacă în 1940 agricultura socialistă a fost înzestrată cu 684.000 tractoare, în 1955 numărul lor s-a ridicat la 1.400.000 tracto-are. Scootînd un tractor are circa 2 metri lungime, puse cap la cap s-ar căpă-ta o linie de 2.800 km, un șirag imens de trac-

construi peste 3.700 întreprinderi ale indus-triei ușoare și alimentare.

Mari panouri, care arată că numai în anul 1955 în Uniunea Sovietică s-au produs 2.650.000 aparate de radio, milioane de mașini de cusut, biciclete, televizoare, comple-tele și culturi, al traubului fericit și lăpsit de grijă pe care-l duc oamenii din Ţara Socialismului.

O „CENTRALA ATOMICĂ” LA BUCUREȘTI

În fața ochilor ne-a apărut un culoar prelung, cu o săgeată uriașă pe care soroc cu litere albastre: „Era nucleară”.

— Da, avem aici la expoziție și o centrală atomică, o machetă a primei centrale atomice electrice care e-a pus în funcțiune în 1954 în U.R.S.S. — ne spune unul din ghizii expoziției.

Pânse demonstrative, alcătuite sugesiv împodobesc galeria ce urcă spre sala unde se află reactorul atomic și macheta unei centrale atomice electrice. Cu ajutorul acestor panșe se poate vedea clar evoluția punerii în stăpînire de către om a forțelor energice ale naturii, de la descoperirea focului și pînă la marea descoperire a energiei nucleare.

Oare cu ajutorul microscopului se pot vedea atomii? — te întrebă cînd ajungi la cele 8 microscop din sala energiei nucleare. Nu, cu ajutorul lor se pot urmări abia mișcărilor moleculare. Ele demonstrează vizitatorului că materia nu este fixă, că în sine își mișcărea și perpetuă.

Mare interes sîrșește felul în care este prezentat procesul dezagregării atomului și captarea energiei nucleare. Dint-un colț al sălii ochii sînt inundati de o jerbă de lumină incandescentă care ard în evantai. A-paratul prezintă plastic dezagregarea radiumului. Vizitatorul de-abia s-a obișnuit cu fericitul fenomen și deodată, pe un ecran fluorescenț, apare o vâpaie orbitoare. Ecar-nul prezintă schema funcționării unui reactor nuclear. Imaginea capătă și mai multă viață, dacă te apropie de macheta imensului reactor nuclear cu bare de uraniu, cu pompe mari de răcire.

Din sala reactorului nuclear pătrunzi de-a dreptul în lumea viitorului. Iată, o instalație ingenioasă prezintă drumul evoluției de la avionul lui Mojaiiski, la ulmîmul tip de rachetă interplanetară. Și racheta nu că-tă Zboară cu o viteză vertiginosă prin fața vizitatorilor.

O altă instalație ingenioasă înfățișează universul sideral. Iată pămîntul, luna, sute ce stele, imensitatea înfîlșurii și printre ele un „astru” cu totul neobișnuit, o creație ma-iestră a omului: un satelit artificial al pămîntului.

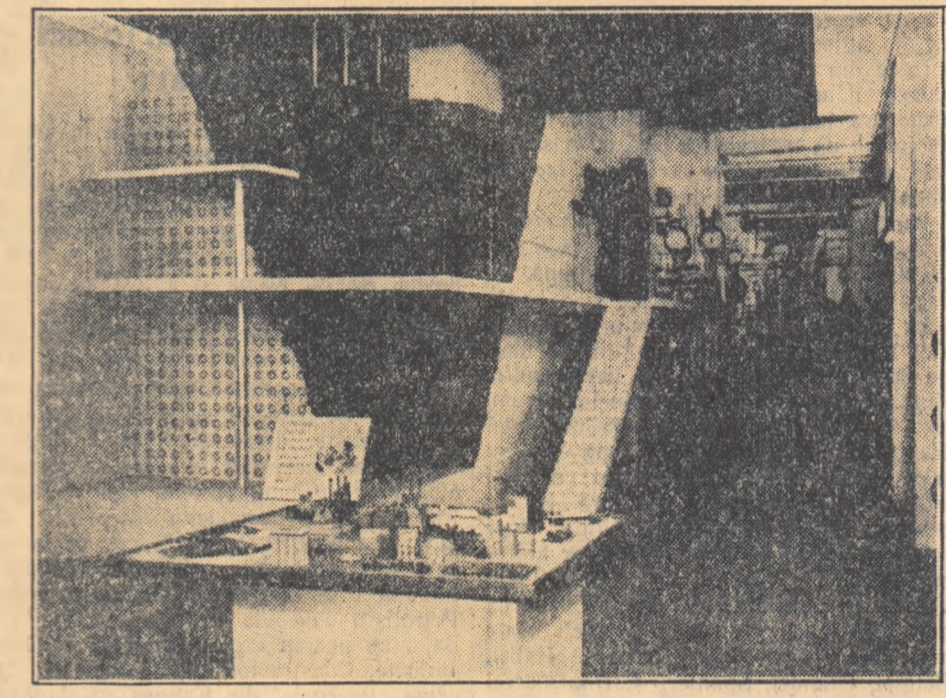
TREPTELE VIITORULUI

Din sala energiei nucleare, vizitatorul pă-trunde în sala pații. O încăpere cu o lumină plăcută, mărginită de coloane și nișe. În mijlocul ei un mare pianj ob. El prezintă prin statistici, numărul turiștilor din dife-rite țări care au vizitat Uniunea Sovietică în 1954, marea număr de delegații parla-men-tare, științifice, sindicale, de presă, scriitorii și artiștii care au poposit în Ţara Sovietelor.

Sala aceasta, încununare firească a expoziției redă prin fotografii și pancarte, prin alife și hărți, marea bătaie a Uniunii So-vietice și a popoarelor din lagărul socialis-mului pentru pace, pentru fericirea omului, pentru progresul omenirii. Această bătaie este ilustrată cu talent în basorelieful uric realizat de sculptorii Szobodka și Baloch.

Ca un film, deosebit de expresiv și viu, asupra realității din Ţara Socialismului, expoziția închinată Uniunii Sovietice lasă a-mintiri de neuitat vizitatorilor săi, îi ajută să cunoască cele mai însemnate aspecte ale luptei și mărețelor realizări ale oamenilor sovietici.

V. DASCĂLU

Aspect din sala energiei nucleare a Expoziției. În fotografie: macheta mărită a unui reactor nuclear dintr-o centrală atomo-electrică

obținute de poporul sovietic în toate rănurile de activitate stă dezvoltarea industriei grele”.

Expoziția ilustrează prin panouri, fotogra-fii, grafice și cifre, acest adevăr. Gigan-ții industriei grele a Uniunii Sovietice, renumitele uzine din Kuznețk, Magnitogorsk, uriașele combine metalurgice „Azovstal”, „Zaporosstal” și altele sînt prezente în diferite aspecte prin fotografii grăitoare.

Ca un imn de slavă, ca o simfonie a pu-terii omului sovietic, exponatele îi arată concret cum construcția comunismului a de-venit o realitate, cum zorii săi au început să se reverse asupra Ţării Sovietelor. Expo-ziția demonstrează viu că directivele Con-gresului al XIX-lea al P.C.U.S. de a se re-dica cu aproximativ 70% în 5-6 ani ai nivelului producției industriale au fost îndeplinite în ce privește volumul global al producției în numai 4 ani și 4 luni; că în anul 1955 nivelul industriei U.R.S.S. crește cu peste 3 ori față de nivelul anului 1940; că în prezent Uniunea Sovietică ocupă pri-mul loc în Europa în ce privește producția de metal.

Apeși pe un bulon și îndată ochiul îți cu-prinde nenumerabile șantiere navale care se întind de la Odesa la Arhanghelsk, de la Leningrad la Vladivostok. Apeși pe a l bu-ton și ațturi de zee și zeci de tractoare în machetă, excavatoare ori sonde petrolifere, un bec aprins îți indică un al focar al puterii industriale a Ţării Sovietelor.

O IMAGINE A ÎNFLORITĂREI AGRICULTURII SOVIETICE

Cu imagini grăitoare, plastice te înfîlșo-pă spațioasele săli ce oglîndesc dezvoltarea

toare, cît distanța de la București și pînă în apropierea Moscovei.

Pe lângă numărul S.M.T.-urilor, care se apropie de 9.000, crește neconștient numărul colhozurilor-gigant și milionare, cresc cu sute de mii de hectare cîmpurile rodnice care ajută la ridicarea nivelului de viață al omului sovietic.

O nouă legendă, de o frumusețe proprie unor noi aronații a înflorit în patria comunismului.

Pe mari fotografii și în dorame suges-ive, pe pelicle și ecrane fosforescente, îi admiri pe acești eroi departe, în Kazahstan, în Siberia și pe malurile Volgai. Peste 17 milioane hectare au și fost cucerite în 1954 și pe care mai mare parte din ele, pe unde alădată nu puteai înfrîm decît piatră săearp sau nisip pustiu, înfloresc ogoare, sate și fericirea omului care a schimbat natura.

În centrul pavilionului agricol al expoziției se înalță macheta portulului Expoziției Agricole Uniunale din Moscova. Dimoo de coloanele portulului strălucind în aur, pe o estradă ce se pierd sub lumina abăstruie, se află reproduc în machetă orașul-minune al agriculturii, care a unit marea număr de vizitatori ce s-au perindat pe a-tele expoziției de la Moscova.

PENTRU FERICIREA OMULUI

Vizitatorului va admira cu același interes și panourile din sala consacrată dezvoltării fără precedent a industriei ușoare, a indus-triei producătoare de bunuri de consum. Pe o fotografie cu zec de fabrici cu un cîntec cîntă programatic: numai pînă în 1956, în Uniunea Sovietică se vor construi și re-

Să se pună capăt cursei înarmărilor!

În Apelul Biroului Consiliului Mondial al Păcii, se spune că oamenii vor ca binefacerea destinerii încordării în relațiile internaționale să se reflecte în viața fiecăruia, că ei vor ca reducerea armamentelor să aducă fiecei țări mai mult belșug și ca primejdia armeei atomice să fie înlăturată. Aceste cuvinte din Apelul adresat opiniei publice mondiale au stîrnit un puternic ecou în inima fiecărui om. E și firesc, de altmînteri, pentru că pregătirea de război constituie o povară tot mai grea pentru popoare.

Ziarul american „Daily Worker”, folosind date oficiale a arătat, concret, prin tablouri comparative, cît îi costă pe contribuabilii americani un bombardier greu, un avion de vîntoare tot și un distrugător.

Asfel, se arată că un bombardier greu costă tot atît cît ar costa construirea a 30 de școli moderne din cărămidă sau două stațiuni electrice deservind fiecare un oraș cu o populație de 60.000 de oameni, cît două spitale sau 50 de mile de șosea asfaltată.

Continuînd această comparație, ziarul mă arată că, pentru un avion de vîntoare, americanii plătesc 500.000 de bușei de grâu.

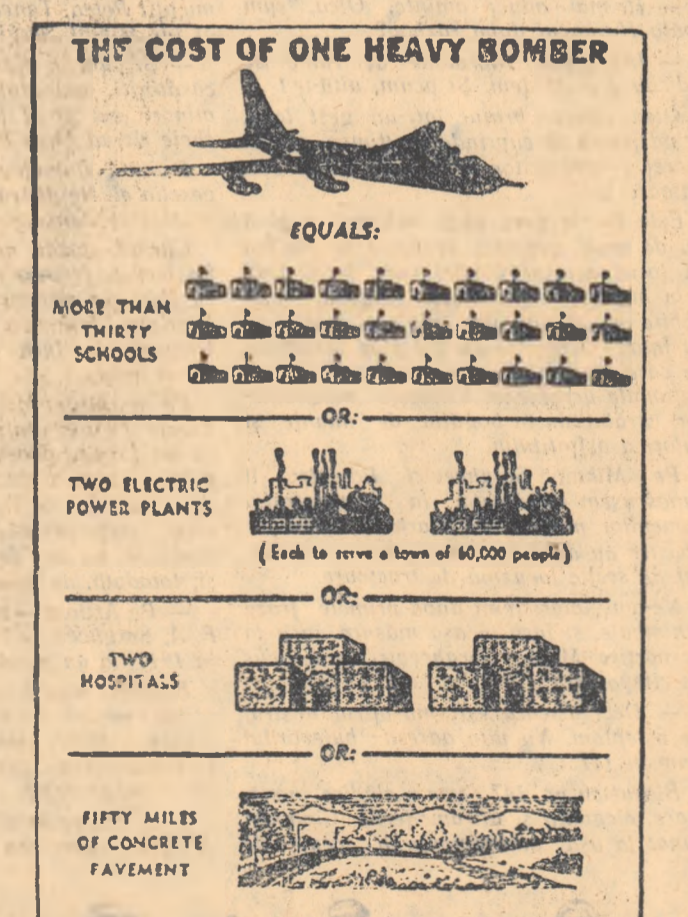
Pe același tablou se mai poate vedea cît costă un distrugător: costul acestei nave de război este egal cu acela al unor locuințe în care ar putea trăi peste 8.000 de persoane.

Recent, revista franceză „La Femme française” a făcut o anchetă printre cititori: „Fabricarea unui bombardier costă pe contribuabilii francezi 785 milioane de franci. Cum ați întrebuința d-voastră acești bani?” — întreabă revista pe cititorii săi. „Pentru construirea unei biblioteci și a unei grădinițe de copii, precum și pentru tratarea gratuită a bolnavilor — scrie o tînară din departamentul Ardèche, Georgette Duchot — Viața trebuie îmbunătățită și nu nimic. Iată de ce sînt împotriva reinarmării Germaniei și pentru dezarmare generală”.

„Iar eu, — a răspuns Jean-Paul Chamois, gîrzitorul filmu-lui „Tata, mama, slujnica și eu” — oș cheltui acești bani pentru fabricarea unor aparate cinematografice noi, a căror lipsă fr seacă dezvoltarea cinematografiei în Franța”.

Rezolvarea importantelor probleme a dezarmării corespunde intereselor vîtaie și aspirațiilor popoarelor.

Uniunea Sovietică a fost și este pentru o largă reducere a armamentelor și a forțelor armate, pentru interzicerea armei atomice. Din cauza poziției adoptate de reprezentan-tul S.U.A. la lucrările subcomitetului Comisiei O.N.U. pentru dezarmare, nu s-au înregistrat succese. Acest lucru reiese mai ales din declarația ministrului Apărării al S.U.A., Wilson, cu privire la intenția guvernului american de a spori, în 1955-1957, cheltuielile militare cu 1 miliard

de dolari. În acest timp, Uniunea Sovietică și-a redus considerabil ețectivele forțelor sale armate, a încheiat cu Finlanda un acord privind la lichidarea singurei baze mili-tare sovietice pe teritoriul străin — Porkkala-Udd.

Popoarele cer ca și cotelalte puteri să întreprindă acțiuni concrete în vederea reducerii armamentelor.

Oamenii simpli, oamenii cinștii din lumea întreagă așteaptă de la conferința de la Geneva a ministrilor de-externe un progres în destinderea continuă a încordării și în reglementarea problemelor internaționale nerezo-lvate, nen-tru ca milioanele cheltuite în scopul înarmării să fie folosite spre binele omenirii.